

# **Z dějin obce Hostětín**

PhDr. Jiří Čoupek

Hostětín 2012

## Všeobecná charakteristika obce

**Hostětín** je v historických pramenech poprvé zmiňován v roce 1412, kdy Eliška ze Světlova postoupila majetek v Krhově, Pitíně, Hostětíně a v Komni Jaroslavu ze Šternberka (Elska de Swietlow Jaroslaum de Sternberg alias de Wessele suscepit ad veram vnionem suorum bonorum hereditarium, que habet in villis Krhow, Pytyn, Hostyetyn et Komnye cum eorum villarum pertinenciis universis).<sup>1</sup>

Název Hostětína se odvozuje od Hostáty (lid Hostatův) a obec se rozprostírá na stráni 5,5 km severovýchodně od Bojkovic v nadmořské výšce 384 m, jeho výměra je 364 hektarů. Sousedí s obcemi Pitínem, Šanovem a Slavičínem-Hrádkem. Katastrem protéká potok Kolelač, který pramení v lese zvaném Jámy a v Bojkovicích se vlévá do řeky Olšavy. Přes vesnici pak vede silnice od Bojkovic a Pitína na Slavičín a Brumov. Od roku 1888 prochází katastrem i tzv. Vlárská dráha z Brna na Slavičín a dále do Trenčanské Teplé na Slovensku.

Obecní znak a prapor byl obci udělen parlamentem České republiky 17. února 2006. Hostětínský znak má v kosmo děleném štítě nahoře v modrém poli zlatou osmihrotou hvězdu a dole v červeném poli stříbrnou lilii. Prapor má obdobně červeno-modře kosmo dělený list. V červeném žerďovém poli je bílá lilie, v modrém vlajícím žlutá osmicípá hvězda. Autorem znaku a praporu je známý heraldik Jiří Louda, podle nějž zlatá osmihrotá hvězda v modrém poli připomíná prvního majitele Světlova, pány ze Šternberku. V dolní části štítu autor umístil stříbrnou lilii, atribut Panny Marie, patronky místní kaple. Červená barva současně symbolizuje mučednickou smrt sv. Stanislava, patrona farnosti.

Symbolem samosprávy obce v minulosti byla obecní pečeť, kterou v Hostětíně máme doloženu k roku 1749<sup>2</sup>. Je na ní postava sv. Stanislava v biskupském rouchu a s berlou, patrona farního kostela v Pitíně. Zasahuje nahoře i dole do opisu P: DEDINI HOSTETIN, který je tím rozdělen na dvě části. Pečeť je oválná o rozměrech 24; 28 mm a podle ní bylo asi v první polovině 19. století zhotoveno mosazné razítko, jež je velikostí, obrazem i textem přesnou kopií předlohy.<sup>3</sup> Obraz pečetidla je také jasným svědectvím o spojení Hostětína s farností v Pitíně, kde se odbýval duchovní i kulturní života naší obce.

Svatého Stanislava, jehož svátek se slaví 7. května, lze tak také považovat za hlavního patrona obce. Spolupatronkou je pak Panna Marie, jejímuž zvěstování je od roku 1913 zasvěcena místní kaple. Na její svátek 15. srpna či nejbližší neděli po něm se v Hostětíně slaví hody.

<sup>1</sup> Zemské desky olomoucké, VIII. 6.

<sup>2</sup> Moravský zemský archiv v Brně (MZA Brno), Rektifikační akta, č. 353.

<sup>3</sup> Státní okresní archiv Uherské Hradiště (SOkA UH), Sbírka typářů, č. I/3.

## Hostětín a poddanské povinnosti jeho obyvatel

Jak již víme, první zmínka o Hostětíně pochází z roku 1412. Za pánů z Landštejna (1473 - 1516) se poprvé v pramenech objevují jména poddaných z Hostětína – Matúše Hantova a Ondruše Chmela. Od posledně jmenovaného později odvozují svůj původ široce rozvětvené rody Chmelů, Chmelíků i Bartošů v Hostětíně, Pitíně a Šanově i v dalších okolních obcích. V roce 1509 totiž „Michal z Podmanína pohání Mikuláše Zuba z Landštejna a tu vinu mu dává, že měl postaviti lidí svých z Pitína těchto: Blažeje fojta, Ondruše konšela a Pavla Klase, a z Hostětína těchto: Ondruše Chmela, Matúše Hantova, a z Bojkovic těchto: Šimona fojta, Švehláka konšela, a k potřebě mej postúpiti nechce“.<sup>4</sup>

Obyvatelstvo vsí v té době tvořilo několik svobodníků, většinou fojtů a mlynářů, dále poddaní osazení na gruntech o výměře lánů či jeho dílů - půllánu nebo čtvrtlánu, a podsedníci s malou výměrou půdy. Osobní svoboda nebyla sice výslovně omezena, poddaní se však mohli povětšinou pohybovat jen v rámci svého panství a podléhali soudní i správní pravomoci jeho majitele.

Podle urbáře (soupisu robotních povinností) z roku 1598 bylo v Hostětíně svobodné zákupní fojtství, 11 půllánů, 1 čtvrtlán, 1 mlynář a 2 podsedníci. Z půllánu se platilo o sv. Jiří a o sv. Václavu vždy po 17 kr., za hlásku (strážní službu) o sv. Janu 2 kr. a o Vánocích 2 kr., 3 slepice, 20 vajec a kus sýra. Celkem vrchnost dostávala z obce ročně 14 zl. a 21 kr. gruntovního platu, za hlásku 1 zl., 26 kr. a naturálního platu 36 slepic a 6 kop vajec. Mimo to platili poddaní za pasení na blízkém Vasilsku 12 měřic ovsu a 12 slepic a z trati Papradné 45 měřic ovsu a 28 slepic. Robotou pak byli povinni odvézt 52 fůr dříví, dovážet panské obilí a víno do tří mil a spolu se Šanovskými a Petrůvskými obdělávat panské pozemky při vasilském dvoře. Konkrétní údaje o jednotlivých usedlostech jsou uvedeny v urbářích z roku 1598 a 1631.<sup>5</sup>

### ***Registra důchodův na panství Novosvětlovském 1598 – ves Hostětín.***

1. Jan Chmelina, má fojtství zákupní,  
nedává z toho platu peněžitého ani jiného žádného a robot žádných povinen není,  
než dávati z krčmy pánu hus krmnou a sv. Martině 1, zajíce při Novém létě 2, kůží  
liščí 1. Tak na to list a obdarování má.
2. Jan Trchalů, půllánu,  
o sv. Jiří 17 gr., o sv. Václavě 17 gr., o sv. Janě za hlásku 2 gr., o Vánocích 2 gr.,  
slepice 3, vajec o Velikonocích půl kopy, hus z chovu 1,  
o sv. Janě za sirotčí peníze 2 gr. za vození dřev z hor 3 gr.
3. Jíra Chrásta, půllánu, jako předešlý.
4. Jan vdovin, podsedek,

<sup>4</sup> MZA Brno, inv. č. 688, Půhony olomoucké VIII., 1509.

<sup>5</sup> MZA Brno, Novotného sbírka, též Velkostatek Nový Světlov, inv. č. 2 a 3.

o sv. Jiří 3 gr., o sv. Václavě 3 gr., o sv. Janě za hlásku 2 gr., o Vánocích 2 gr.,  
o sv. Janě za sirotčí peníze 2 gr., za vožení dřev z hor 3 gr.

5. Jura Trysů, půllánu, jako Jan Trchalů, jen hus z chovu 0.
6. Ondra Janečků, půllánu, jako Jan Trchalů.
7. Martin Trysů, půllánu, jako Jura Trysů.
8. Mikel Čuláků, půllánu, jako Jura Trysů.
9. Václav Čuláků, půllánu, jako Jan Trchalů.
10. Mikuláš Trysů, půllánu, jako Mikel Čuláků.
11. Jan Lalatků, třičtvrtělánu, a ze mlejna  
o sv. Jiří 27 gr., o sv. Václavě 27 gr., ostatní jako předešlý.
12. Martin Petrků, půllánu, jako Jan Trchalů.
13. Jíra Příbytků, půllánu, jako Jan Trchalů.
14. Jan Koníček, podsedek, jako Jan vdovin.
15. Tomáš Pikna, půllánu, jako Jura Trysů.

Suma lidí usedlých v Hostětíně 15.

Suma platu o sv. Jiří 7 zl., 10,5 gr.

Suma platu o sv. Václavě 7 zl., 10,5 gr.

Suma za hlásku o sv. Janě 0 zl., 28 gr.

Suma za hlásku o Vánocích 0 zl., 28 gr.

Suma o sv. Janě za peníze sirotčí a vožení dřev z hor 2 zl., 10 gr.

Suma husí z chovu 6 po 4 gr. 0 zl., 24 gr.

Suma slepic 36 po 2 gr. 2 zl., 12 gr.

Suma vajec o Veliké noci 6 kop po 4 gr., 2 d. 0 zl., 25 gr., 5 d.

Od Jana Chmela, fojta, že má svobodství, dává hus krmnou,  
klade se za (ni) 0 zl., 5 gr.

za zajíce 2 0 zl., 12 gr.

za kůži liščí 0 zl., 24 gr.

Z též vsi Hostětína dávají za pastvu na Vasilsku, jakž kdo sedí,  
každý o Vánocích po 1 měřici ovsa a po 1 slepici, vychází ovsa 12 měřic,  
slepici 12. Klade se za měřici ovsa po 10 gr., za slepici po 2 gr. 6 zl.

Jan Chmela svrchu psaný povinen svým nákladem každého  
roku od 4 mil jednu bečku vína pánu přivézt, klade se 2 zl.

Ze vsi dávají se pastvy na Papradné podle obdarování jim  
od Jeho Milostpána na to daného, jak kdo sedí, po 3 měřicích ovsa

|                                                      |                      |
|------------------------------------------------------|----------------------|
| a po 2 slepicích. Činí ovsa 45 měřic po 10 gr., činí | 15 zl.               |
| Slepic 28 po 2 gr.                                   | 2 zl.                |
| Suma platů stálých                                   | 46 zl., 29 kr., 5 d. |

Roboty stálé.

V též vsi Hostětíně jest pololáníků 11, čtvrtník 1 a mlynář, který čtvrt roli má, podsedníci 2. Povinni jsou na oujezdech a roli panské při dvoře Vasilsku 3 díly těch oujezdů spolu se Šanovskými a Petrovskými, vedle uvolené jich dobrovolného, vzdělávati a orati, na ozim i na jař i na odmládí dotud, dokudž potřeba ukáže, hnoje vyvážeti, rozkydati, roli rozvláčeti, séci žíti i svážeti.

|                                                                                                                        |        |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------|
| Kladouce na polouláníka té povinnosti po 2 zl., na čtvrtníka po 1 zl., na podsedníka po půl zl., učiní za tu povinnost | 25 zl. |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------|

|                                                                                                                                                                                              |              |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------|
| Obzvláště povinni jsou každý, kdož koně má, po 4 fůrách dřev v roce k zámku nebo pivovaru novosvětlovského z hor, kdež jim od hejných ukázáno bude, přivážeti, činí v roce 52 po 3 gr., činí | 5 zl., 6 gr. |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------|

|                                                                                                                                                     |               |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------|
| Jsou povinni každého roku pánu s přahou 1 fůru buď pro víno neb obilí 3 míl zdáli svým nákladem vykonati a přivézt, kdež pán koupí, za tu povinnost | 1 zl., 15 gr. |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------|

|                                                                                                                                 |       |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------|
| Týž Jan Chmela, fojt zákupní, jest povinen každého roku fůru ode 4 mil vína svým nákladem, kdež pán koupí, přivézt za povinnost | 1 zl. |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------|

|                      |                |
|----------------------|----------------|
| Suma peněz za roboty | 32 zl., 21 gr. |
|----------------------|----------------|

Léta Páně 1613 přičiněno platů vši obci vsi Hostětína z rolí přičiněných každého roku o sv. Martině 17 gr.

### ***Urbář panství Nový Světlav z roku 1631 – ves Hostětín***

1. Václav Chmelů, fojtství zakoupené, povinen dávat  
za hus krmnou 10 gr., při Novém létě zajíce 2, kůži liščí 1,  
na Vasilsku z kopanice 6 gr., ovsa 3 měřice.  
Od roku 1659 Jan Polevčík, půllánu roli fojtství jemu vyměřeného  
o sv. Jiří 17 gr., o sv. Václavě 17 gr., o sv. Janě hlásky 2 gr.,  
o Vánocích 2 gr., za vození dřev 6 gr., o sv. Martině za hus  
libovou 5 gr., ovsa 4 měřice, slepic 6, vajec 30.
2. Daněk Trchalů, pololáník
3. Mikuláš Chrástů, pololáník
4. Podsedecký Václav vdovina
5. Štěpán Trysů, pololáník

6. Mikuláš Fičáček, pololáník
7. Petr Chládek, pololáník
8. Martin Kozelek, pololáník
9. Jan Jestřabský, pololáník
10. Martin Šustek, pololáník
11. Mikuláš Vavřinců, třičtvrtěláník
12. Mikuláš Lokný, pololáník
13. Eliáš Juráků, pololáník
14. Mikuláš Poláchů, pololáník
15. Jiřík Košík, podsedeck

Vzpomenuté urbáře nás již také o něco podrobněji informují o hostětínském zákupním fojtství, na němž v roce 1598 seděl Jan Chmelina, zvaný též Chmela. V Rudimově se v téže době objevuje asi spřízněný podsedeck Adam Chmel, křestní jméno by v tomto případě nasvědčovalo, že byl stoupencem Českých bratří, kteří dávali s oblibou svým dětem biblická jména. Vůbec původ jména Chmel- (německy Hoppe) můžeme hledat v rozvoji pivovarnictví od konce 15. století a s tím spojeném pěstování chmele ve všech koutech země. Časté další kolísání a měnění jména bylo běžné a k ustálení příjmení dochází až koncem 18. století. Po Janu Chmelovi se v novém urbáři uvádí při roku 1631 jeho nástupce Václav Chmelů, který vedle dosavadních povinností platil vrchnosti navíc 6 grošů a 3 měrice ovsa za užívání kopanic na Vasilsku. A konečně lánový rejstřík uvádí v letech 1656-1671 mezi půlláníky Jiříka Chmelu (fojta), Bartoše Chmelu a jeho matku Markétu.

Zákupní fojtství zajišťovalo majiteli svobodnou držbu gruntu, výsadní postavení v obci a další práva, za které fojt vykonával drobnou správu obce včetně dozoru nad odváděnými robotními povinnostmi. Bylo dědičné v linii synů a fojtové v Hostětíně vedle velkého pozemku drželi krčmu, v níž byli povinni čepovat panské pivo, víno a pálenku a prodávat vlašské ořechy a herynky. Fojtové směli též svobodně lovit zvěř v panských lesích a chytat v potocích ryby. Chmelové získali hostětínské fojtství (čp. 36) nejpozději v 16. století a je vskutku s podivem, že si je tento rod udržel až do 19. století. Samozřejmě původní doklad o zákupu není dochovaný, známe však dokument, kterým byla privilegia hostětínskému fojtu znovu potvrzena 31. března 1722.<sup>6</sup>

*Já Karel Antonín, Svaté Římské Říše hrabě z Serénu, dědičný pán na zámku a panství novosvětlovském, Miloticích, Koberčicích a Horních Bojanovicích, Jeho císařské a královské Milosti španělského, uherského a českého krále etc. říšská dvorská rada a skutečný cammerherr.*

*Všem v obec a jednomu každému v známost uvozujeme tímto listem, jenž obdarování sluje, kterak ukazovatelé tohoto listu, poddaní moji Štěpán a Lukáš Chmelík z dědiny mej a k mému panství*

<sup>6</sup> MZA Brno, Velkostatek Nový Světlov, inv. č. 426.

novosvětlovskému patřící Hostětína, mně jakožto pána svého dědičného dožádali, abych jim, dítkám a budoucím potomkům jejich, na svobodnou fojtskou živnost v tej dědině Hostětíně ležící, kteroužto oni od otce svého Jiříka Chmelíka dle obdarovaných starých privilegijních listův od všech vrchnostenských robot osvobozenou zdědili, s podpisem a přitisknutím erbovního sekretu mého potvrdil, slibující mně a budoucím erbům mým, pánům a držitelům zámku novosvětlovského a též vsi Hostětína, z tejj svobodnej fojtskej živnosti všechny ty platby, které od starodávna předkové jejich do důchodův světlovských podle znění registrův urbánních platili. Podobně oni i s budoucíma potomky svými každoročně a bezevšechnej oštary v náležité místě peníze odváděli, totižto za jednu krmnú hus při svatým Martině 23 kr., 1 d. Též podobně při svatém Martině z jednej kopanice při potoku Kololečném a Mikuláši Liškovi, sousedu bojkovskému patřící lán z jednej strany a druhej strany pustým podsedkem, kterejž prvotně Janu Kovářůj z Hostětína v užitku měl, ležící, 37 kr., 1,5 d., jakožto i každoročně tři měrice ova, mimo toho jednu fůru victuální na Milotice aneb na 5 mil milostivé vrchnosti vykonati povinen bude. I vidouce já, že věci spravedlivé žádají, tak tehdy je oba dva bratry, Štěpána a Lukáše Chmelíky i budoucí potomky jejich a držitele tej živnosti při tej obmezenej povinnosti pozůstávají a zanechávám, kterej já ani erbové moji, páni a držitelé zámku novosvětlovského a vsi Hostětína, nebudou moci zvejšovati aneb nad tuto povinnost nadsazovati. Přitom taky nadjmenovanou živnost a se vším k ní od starodávna přináležejícím příslušenstvím, tj. zahradama, loukama a rolma, aby tíž jmenovaní dva bratrové i s budoucími potomky svými a držiteli tej živnosti ve všech těch svobodách podle toho mého nadání užívati mohl, osvobozuji a zadávám na časy nynější, budoucí a věčné, kteroužto živnost již často jmenovaní dva bratrové a budoucí potomkové jejich budou moci bez újmy a škody vrchnostlivej a sousedův vsi Hostětín a s ohlášením při mý vrchnosti, komu by chtěli v těch všech podstatnostech a nadáních bud' prodati, profrejmarčiti, aneb odporučiti.

Pro lepší tomu důvěrnost a zdržení toho všeho mů vlastní rukou sem se tuto podepsal a můj erbovní sekret přitisknouti dal. Jenž se stalo ve Vídni dne třicátého prvního měsíce března roku tisícího sedmistého dvacátého druhého.

Na světlovském panství známe od 16. století jen tři zákupní fojtství. Kromě Hostětína bylo především v Komni, kde ho zakoupil asi v roce 1531 Jan Segeš. V roce 1598 tam je uváděn fojt Staněk a jeho bratr Martin Segeš, po něm v roce 1604 Adam a 1631 Martin. Jak je všeobecně známo, z rodu Segešů pocházel i Jan Amos Komenský, jehož otcí a poté poručníkům v Nivnici bylo v letech 1605 - 1608 vypláceno z komňanského fojtství 8 zlatých. Před rokem 1656 však jméno Segešů z Komně mizí, zřejmě v souvislosti s odchodem Českých bratří do exilu, a na opuštěném fojtství zřídila vrchnost panský dvůr.

Třetí zákupní fojtství bylo v Šanově, kde je roku 1598 připomínán Mikuláš Filipů a roku 1631 zákupní fojt Štěpán. Ti si tu vybudovali i nový mlýn, ale buď také odešli, nebo v souvislosti s rozdělením celého lánu a mlýna na malé části došlo ke ztrátě původních výsad. V každém případě se počátkem 18.

století na šanovském fojtství objevuje rod Vrbů a s nimi zdejší fojtství pozbývá všech svých dosavadních privilegií a svobod.

V ostatních obcích byli fojtové vybíráni vrchností z řad poddaných a spolu s dalšími staršími obce zastupovali vesnici při nejrůznějších jednáních. Znamí fojtové z let 1598 - 1636 (v Petrůvce Václav Halamů, v Pitíně Václav Valoch a Adam Ozynula, v Provodově Martin Drličků, Mikuláš v Řetěchově či Jurka v Pozlovicích) byli běžní gruntovníci s plnými poddanskými povinnostmi. Protože vrchnost většinou neměla na světlovském panství vlastní šenky, byla fojtům svěřována i funkce šenkýře a byli povinni vyšenkovat poddaným ročně tři bečky vína, které jim vrchnost dodala. Stržené peníze odváděli do panského důchodu.

I když se zdá, že poddanské poměry na světlovském panství byly relativně příznivé, válečné události 17. a počátku 18. století měly kruté následky a vystavovaly zdejší obyvatelstvo stálému nebezpečí života. V pohraničním kraji zuřily boje s mimořádnou intenzitou a krutostí a vedle nich decimovaly obyvatele také mor, cholera a hladomory. Důsledkem těchto četných strádání byly velké změny v sídelní struktuře celého světlovského panství. Již na jaře 1605 sem z Uher vpadli povstalci Štěpána Bočkaje, kteří „shlukli se jako osově a sršňové pod Nový Světlov, vzíti ho chtějí, ale ubozí lidé tam zavření bídě a těžce se bránili“. Na zámku se tehdy sice ubránili, ale mimo pevné zdi bylo zle a hrozné věci lidé zakusili i zanedlouho při srpnovém vpádu, když bočkajovci „od Trenčína přes hory na panství Světlovské vpadli a lidí mnoho zbili a více jich zajali“. Pravou hrůzu pak zažilo obyvatelstvo v roce 1663 po pádu Nových Zámků, kdy pronikla na Bojkovicko turecká vojska a vyplnila řadu obcí tak, že „nebylo nic viděti, než toliko ohně, mordování a zabíjení“. Za tohoto vpádu byl zcela vypálen i Hostětín, zabito zde bylo 11 osob a uloupeni 4 koně, 11 kusů hovězího dobytka a 575 ovcí. Válečné utrpení doznívalo ještě za vpádu rákoczyovského vojska roku 1704, kdy byly v březnu zapáleny Bojkovice a přímo před zámkem byla povražděna skupina lidí z Rudimova. Podle údajů lánového rejstříku z let 1669 - 1671 došlo během uváděných válečných událostí k vylidnění světlovského panství o 12 procent. Osazováním opuštěných gruntů se proto v letech 1651-1670 intenzivně zabýval úředník světlovského panství, rytíř Jurič Turny z Kremnice.<sup>7</sup>

Značný úbytek obyvatelstva byl sice vyrovnáván valašskou kolonizací a uprchlíky, kteří z východu a jihu prchali před tureckým nebezpečím (vznikla tak celá nová oblast „Kopanic“ kolem Starého Hrozenkova), na druhé straně pro vrchnost to byla příležitost, jak omezit dosavadní práva a výsady starousedlíků. Na počátku 17. století se začínají objevovat první stížnosti poddaných na roboty. Částečné řešení přinesl Michal Šeréní, který jako správce panství nechal v březnu a v červnu 1623 na novosvětlovském zámku sepsat listiny o robotách a jiných povinnostech poddaných ze Záhorovic, Pitína, Komně a zřejmě i dalších vesnic a mj. odpustil poddaným všechny nezaplacené peněžní a naturální dávky

---

<sup>7</sup> Čoupek, Jiří: Komňa v minulosti a dnes. Brno 1991, str. 38n.



za rok 1621. V dalších letech se však poddanské dávky pravidelně zvyšovaly, aby mohly být uhrazeny všechny vzniklé válečné škody.<sup>8</sup>

V pobělohorské době se výrazně upevnil význam panství jako základní jednotky trhu, berního systému i politické a soudní správy. Na robotních povinnostech byla také stále více závislá rozšiřující se výroba na panských dvorech a celý chod vrchnostenského hospodářství. Vedle dříve stanovených platů se vžívala tzv. třídní robota, potvrzená robotními patenty z let 1660, 1717 a 1736, kdy poddaní byli povinni pracovat na panském po tři dny v týdnu jízdní nebo pěší robotou. Dokladem těžkého postavení lidu po kuruckých válkách byla stížnost poddaných z Bojkovic, Komně, Záhorovic, Bzové, Pitína, Hostětína a Šanova ze dne 14. prosince 1716 hejtmanu hradištského kraje proti vrchnosti. Ta totiž požadovala splacení všech minulých dávek a povinností, a to i z gruntů, které byly během války zničeny nebo opuštěny. Přitom se poddaní nemohli během posledních sedmi let věnovat polním pracím, neboť se buď skrývali po lesích, nebo robovali na šancích a odbývali těžké varty na zámku nebo při ochraně hranic. Kromě velkého zatížení robotami měli sedláci za povinnost stavět své děti a sirotky k výběru do panské služby, nesměli se bez schválení vrchnosti ženit a vdávat, stěhovat a dávat děti do učení a na studie. Zvyšující se vrchnostenský útlak vedl v roce 1761 k výbuchu nespokojenosti, při němž asi sto poddaných vtrhlo do hospodářské budovy na Novém Světlově, ztýralo tam dráby, vyvrátilo dveře a osvobodilo dva chycené rekruty.

K zlepšení situace došlo až po vydání robotního patentu v roce 1775, který umožňoval poddaným zůstat při starých povinnostech nebo přejít na maximální třídní robotu. Většina panství tak přešla jednoznačně k novému patentu, který přispíval k ulehčení poddanských břemen. Na druhé straně omezení nejvyšší týdenní povinnosti snížilo množství levné pracovní síly jako hlavního zdroje prosperity velkostatkářského podnikání. Šlechta proto usilovně hledala nové cesty k získání finančních prostředků pro své režijní hospodaření a rozšíření zemědělské výroby. Z těchto důvodů přistoupil nový majitel světlovského panství hrabě Josef Gulard St. Julien (1750-1798) k prodeji nezákupně držných usedlostí. Tím se vrchnost za peněžní náhradu zřekla až na základní úroční plat všech svých výsad, příslušejících jí z titulu poddanského svazku a vrchního vlastnictví půdy a konstituovala na své doméně privilegovanou rustikální nemovitost na způsob někdejší svobodné rychty. U púllánika se jednalo o částky 50 až 120 zl., u čtvrtlánika 40-50 zl. a u podsedníka 15-20 zl. Do pokladny vrchnosti tak přišla z celého panství mimořádně vysoká finanční částka.

V průběhu času se změnila i správa jednotlivých vesnic. Vedle vrchnostenského fojta (rychtáře) se nejpozději od poloviny 18. století objevuje jednoduchá obecní samospráva, kterou na světlovském panství tvořili pudmistr (Baumeister), mladší pudmistr a čtyři konšelé. Tito funkcionáři již byli voleni místními osedlými a zastupovali obec navenek, pečovali o obecní majetek a starali se o společné záležitosti obce. V Hostětíně se pohyboval roční obecní příjem kolem 14 zlatých, zdrojem financí byl především pronájem obecních pozemků a nájem z chalup postavených na obecním. Největší vydání bylo na školní záležitosti a

---

<sup>8</sup> Listinář selského archivu na rok 1907, čís. 1, str. 32.

plat pudmistra, který dělal i obecního písaře. Roční účty pudmistr s fojtem předkládali vrchnosti ke schválení.<sup>9</sup> Symbolem samosprávy obce a jejích představitelů se stává obecní pečeť.

---

<sup>9</sup> MZA Brno, Velkostatek Nový Světlov, inv. č. 429 a 1052.

## Podoba Hostětína a jeho obyvatelstvo v první polovině 19. století

Zákup usedlostí na přelomu 18. a 19. století spolu se zrušením nevolnictví roku 1781 císařem Josefem II. (1780-1790) výrazně změnily sociální charakter obce. Nové možnosti dělení gruntů přispívaly k rychlejšímu drobení zemědělské výroby, což se odrazilo v akceleraci diferenciaci obyvatelstva a v nárůstu námezdní pracovní síly. Rozpad původních usedlostí můžeme sledovat i v Hostětíně a dokumentovat na vzniku nových domů.<sup>10</sup>

1. 1598 půllán Jan Chmelina, má fojtství zákupní, 1631 Václav Chmelů, 1656-1712 Jiřík Chmel-Chmelík a Jan Polevčík, 1712-1753 Štěpán a Lukáš Chmelíkovi,
  - a) čtvrtlán a fojtství 1753-1797 Šimon Chmelík, 1797-1831 Jan a Josef Chmelíkovi, 1831-1854 Josef Chmelík ml., 1854-1863 František Chmelík, 1863 František a Anna Durďákovi, čp. 36.
  - b) čtvrtlán 1749-1798 Jan Chmelík, syn Lukáše Chmelíka, 1798-1814 Mikuláš Chmelík, 1814-1819 Jiřík Chmelík, 1819 Martin Bartoš, František Bartoš, Jan Kandrata, čp. 37.
  - c) 1798-1814 Jiří Chmelík, Mikuláš Chmelík, Jakub Chrasta, čp. 50.
2. 1598 půllán Jan Trchalů, 1631 Daněk Trchalů, 1656-1671 Mikuláš Trchalů, 1775-1886 Martin Kovařík, Václav Kovařík, Jan Kovařík
  - a) Mikuláš Pavlacký, Jan Pavlacký, Václav Prokop, František a Anna Ševčíkovi, Václav Běhůnek, Františka Zvonková, čp. 2.
  - b) František Kovařík, Terezie Kovaříková, Jiří Ševčík, Josef Ševčík, čp. 43.
3. 1598 půllán Jíra Chrasta, 1631 Mikuláš Chrastů, 1656-1671 Jan Chrastů, 1731 Mikula Chrasta, 1775-1796 Jiří Chrasta, 1796-1886
  - a) čtvrtlán Vavřín Prokop, František Prokop st. a ml., Jan Kurtin, Josef Kurtin, Jan Kurtin, čp. 9.
  - b) čtvrtlán (1811 oddělena třetinalánu k čp. 11) Jakub Chrasta, Jan Chrasta, František Ševčík, Josef Slámečka, František Slámečka, Anna Slámečková, čp. 10.
  - c) Jakub Bartoš, František Bartoš st. a ml., Josef Bartoš, čp. 11.
4. 1598 podsedeck Jan vdovin, 1631 pustý Václava vdovina, 1656-1671 Jan Janušek, Markéta Vašková, pak pustý po Matěji Dostalíkovi.
5. 1558 půllán Jura Trysů, 1631 Štěpán Trysů, 1656-1671 Markéta Chmelová, Bartoš Chmelů, 1731 Tomáš Bartošů, 1775-1784 Tomáš Zemánek a Josef Bartoš, 1781-1886
  - a) Stanislav Zemánek, Václav Kandrata, Václav Běhůnek, František a Anna Ševčíkovi, Jan Ševčík, Anna Ševčíková, čp. 3.

<sup>10</sup> Zpracováno podle fondů MZA Brno – urbáře z Novotného sbírky, Moravské katastry a Velkostatek Nový Světlov, inv. č. 94 (pozemková kniha Hostětína).

- b) František Bartoš, František Chmela, čp. 4.
6. 1558 půllán Ondra Janečků, 1631 Mikuláš Fičáček, 1656-1671 Jan Ševců, 1731 Stanislav Ševců, 1775 Jan Švec, 1780-1886
- a) Jakub Ševčík, Josef Ševčík, Mariana Bartošová, Jan Bartoš, čp. 6.
- b) Mariana Ševčíková, Josef Ševčík, Františka a Josef Bolečkovi, čp. 46.
7. 1558 půllán Martin Trysů, 1631 Petr Chládek, 1656-1671 Martin Charvátů, 1731 Václav Peřestý, 1775 Daněk Ševců, 1780 Christján Hrubec, 1796-1886 vdova Bartošová, Josef Bartoš, František Durd'ák, Jan Durd'ák, František Janůj, Jan Janůj, čp. 7.
8. 1598 půllán Mikel Čuláků, 1631 Martin Kozelek, 1656-1731 Pavel Kovář, 1775 Jan Kovářů s Tomášem Bartošů, 1778-1886
- a) Josef Chmela, Václav Chmela, Jan Chmela, Antonín Janůj, Jan a Františka Skypalovi, čp. 18.
- b) Jan Bartoš, Martin Bartoš, Václav Ševčík, František Mudrák, čp. 19.
9. 1598 půllán Václav Čuláků, 1631 Jan Jestřabský, 1656 Jan Ondrušů, 1671 Mikuláš Chrástůj, 1775 Jan Zemánek, 1775-1886
- a) František Běhůnek, Václav Běhůnek, Jan Ševčík, Mariana Ševčíková, čp. 12.
- b) Jan Ševčík, Josef Ševčík, František Ševčík, Josef Ševčík, Jan Ševčík, čp. 13.
10. 1598 půllán Mikuláš Trysů, 1631 Martin Šustek, 1656-1671 Mikuláš Šoustka, 1731 Jan Janů, 1775 Mikuláš Bartoš, 1780-1886
- a) Tomáš Bartoš, František Bartoš, Václav Kandrata, František Kandrata, Václav Kandrata, čp. 32.
- b) Tomáš Ševčík, František Ševčík, Jan Ševčík, Josef Ševčík, Antonín Hoffmann, František Skypal, Štěpán Skypal, čp. 33.
11. 1598 třičtvrtělán a mlýn Jan Lalatků, 1631 Mikuláš Vavřinců, 1656-1671 Martin Vavřinců, 1731 vdova Anna Filipová, Jan Kovářů, 1775-1832 Martin Ševčík, Stanislav Ševčík, Václav Ševčík, 1832-1886
- a) Jan Ševčík, František a Anna Ševčíkovi, Jan Prokop, čp. 38,
- b) Tomáš Ševčík, Stanislav Ševčík, Tomáš Ševčík, čp. 47.
- c) mlýn Tomáš Kovařík, Václav Ševčík, Vavřín a Anna Savarovi, Josef Ševčík, Jan Kandrata, František Bartoš, Josef Zvonek, čp. 56.
12. 1598 půllán Martin Petrků, 1631 Mikuláš Lokný, 1656 Jan Lokaj, 1671 Vilém Kupelka, 1731 Jan Chmelík a Matouš Lokajíček, 1775 Jan Ševčík, 1780-1886
- a) Josef Viceník, Filip Ševčík, Mariana Ševčíková, Václav Prokop, Jan Mudrák, Jan Chmela, Antonín Hrgaš, Josef Šubert, Jakub Horák, čp. 34.
- b) Jan Ševčík, Josef Ševčík, Josef Holásek, Josef Kandrata, Antonín Dorůška, Antonín a Františka Dominkovi, čp. 35.

13. 1598 půllán Jíra Přibytků, 1631 Eliáš Juráků, 1656 Eliáš Starobů (v roce 1663 od Tatarů vypálen a odvečen), 1731 pustý po Tomáši Bartošovi, 1775 Václav Filípek, Jiří Běhůnek, Martin Chmela, 1778-1886
- a) Šimon Dostalík, Václav Dostalík, Josef Dostalík, František Dostalík, čp. 14.
  - b) Mikuláš Běhůnek, František Chmela, čp. 15.
  - c) Vavřinec Filípek, Kateřina Filípková, Jiří Hasík, Jan Chmelík, Anna Chmelíková, Josef Jakůbek, František Běhůnek, Josef Běhůnek, čp. 16.
  - d) Josef Chmela, Jan Chmela, Jan Sláma, čp. 17.
14. 1598 podsedeck Jan Koníček, 1631 Jiřík Košík, 1667-1671 Petr Šustků, pak pustý.
15. 1598 půllán Tomáš Pikna, 1631 Mikuláš Poláchů, 1656 Jakub Šoustek (v roce 1663 od Tatarů vypálen a stal se žebrákem), 1775 Jan Janůj, Martin Jakůbek, 1778-1886
- a) Jan Kovařík st., Jan a Václav Kovaříkovi, Tomáš Ševčík, Josef Ševčík, František Bartoš, čp. 27.
  - b) výměnek k předchozímu gruntu, čp. 53.
  - c) Šebestián Durd'ák, Jakub Durd'ák, František Durd'ák, Jan Durd'ák, František Vaculík, čp. 28.
  - d) Jakub Chmelík, František Durd'ák, Václav Durd'ák, čp. 29.
  - e) Jiřík Ševčík, Josef Durd'ák, Josef Boleček, Jan Boleček, čp. 30.

K prvnímu rozdělení mezi bratry Chmelíkovými došlo již v roce 1722 u zákupního fojstství. Většina gruntů byla přitom rozdělena až v poslední čtvrtině 18. století, jako jediný půllán se dochoval grunt čp. 7. U několika usedlostí probíhal vývoj ale jinak. Jednalo se především o grunty, které byly opuštěny za tureckých válek (čp. 14-17, 27-30 a také 34-35), u nichž dělení pozemků probíhalo daleko rychleji. Pozemky od těchto gruntů se dostávaly do majetku dalších obyvatel, dokonce i obce, a tak vznikly např. na počátku 19. století nové podsedky čp. 5 a 25, které nahradily zaniklé v 17. století.

Podobu obce nám dobře zachycuje mapa stabilního katastru z roku 1828.<sup>11</sup> Vidíme, že dva nejdůležitější grunty, fojstství a mlýn, stály na vyvýšenině na levém břehu potoka Kolelače, ostatní v oblouku na druhé straně. Většina obytných budov byla stejně jako v sousedním Šanově ještě dřevěná, podobně jako na Valašsku. Kamenné byly především tzv. komory, které sloužily jako sklady potravin. Byly tak také chráněny před ohněm, navíc byly v přímém dohledu domácích. Protože dřevěné domy nebyly příliš trvanlivé, nacházíme ve všech soupisech zmínky o zbořených stavbách nebo opuštěných stavebních místech. Tato skutečnost nám někdy stěžuje identifikaci domů, neboť i když bylo v roce 1770 nařízeno jejich očíslování, byla po odstranění stavby čísla přenášena na jiné domy.

---

<sup>11</sup> [www.mza.cz/indikacniskici/](http://www.mza.cz/indikacniskici/).

Hlavní části hostětínského extravilánu měly názvy Bukoviny, Jahodiska, Kozice, Lepky, Nad Ploty a Slatiny.<sup>12</sup>

***Matrika pozemkového výnosu Hostětína 1820***

| čp. | charakter domu | vlastník                        | poznámka                   |
|-----|----------------|---------------------------------|----------------------------|
| 1   | domek          | František Ševčík                | část odloučena k čp. 5     |
| 2   | grunt          | Mikuláš Pavlacký                |                            |
| 3   | grunt          | Václav Kundrata                 |                            |
| 4   | grunt          | František Chmela                |                            |
| 5   | spadlá chalupa |                                 | v roce 1828 vznik podsedku |
| 6   | grunt          | František Ševčík                |                            |
| 7   | grunt          | Josef Bartoš                    |                            |
| 8   | domek          | Šimon Zemánek                   | nová stavba                |
| 9   | grunt          | František Prokop                |                            |
| 10  | grunt          | František Ševčík                |                            |
| 11  | grunt          | Jakub Bartoš a František Bartoš |                            |
| 12  | grunt          | Václav Běhůnek                  |                            |
| 13  | grunt          | Josef Ševčík                    |                            |
| 14  | grunt          | Václav Dostalík                 |                            |
| 15  | spadlá chalupa |                                 |                            |
| 16  | grunt          | Josef Jakoubek                  |                            |
| 17  | grunt          | Jan Chmela                      |                            |
| 18  | grunt          | Václav Chmela                   |                            |
| 19  | grunt          | Václav Ševčík                   |                            |
| 20  | domek          | vdova Mejzlíková                |                            |
| 21  | domek          | vdova Chmelíková                |                            |
| 22  | obecní dům     | Jiří Kohoutek                   |                            |
| 23  | domek          | Josef Kundrata                  |                            |
| 24  | domek          | Mikuláš Chmelík                 |                            |
| 25  | spadlá chalupa | Josef Chmela                    |                            |
| 26  | domek          | Jakub Bartoš                    |                            |
| 27  | grunt          | Tomáš Ševčík                    |                            |
| 28  | grunt          | Jakub Durd'ák                   |                            |
| 29  | grunt          | Václav Durd'ák                  |                            |
| 30  | grunt          | Josef Durd'ák                   |                            |

<sup>12</sup> MZA Brno, Matrika pozemkového výnosu, 300/H Hostětín, 1820.

|    |                |                     |                               |
|----|----------------|---------------------|-------------------------------|
| 31 | domek          | Václav Bartoš       |                               |
| 32 | grunt          | František Kunderata |                               |
| 33 | grunt          | František Ševčík    |                               |
| 34 | grunt          | Václav Prokop       |                               |
| 35 | grunt          | Josef Ševčík        |                               |
| 36 | grunt          | Jan Chmelík         | zákupní fojtství              |
| 37 | grunt          | František Bartoš    |                               |
| 38 | grunt          | Jan Ševčík          | mlýn                          |
| 39 | grunt          | František Jakoubek  |                               |
| 40 | domek          | vdova Chmelová      |                               |
| 41 | domek          | vdova Kovaříková    |                               |
| 42 | spadlá chalupa |                     |                               |
| 43 | grunt          | Václav Kovařík      | roku 1814 nový grunt od čp. 2 |
| 44 | spadlá chalupa |                     |                               |
| 45 | spadlá chalupa |                     |                               |
| 46 | grunt          | Josef Ševčík        | oddělen od čp. 46             |
| 47 | grunt          | Tomáš Ševčík        | oddělen od čp. 38             |
| 48 | domek          | vdova Kunderatová   |                               |
| 49 | domek          | František Běhůnek   |                               |
| 50 | spadlá chalupa |                     | nový grunt od čp. 47          |
| 51 | domek          | František Prokop    |                               |
| 52 | domek          | Jan Ševčík          |                               |
| 53 | spadlá chalupa |                     | nový domek od čp. 27          |
| 54 | spadlá chalupa |                     |                               |
| 55 | domek          | Šebestián Durd'ák   |                               |

bez čísla obecní dům

Z nejstarších pramenů poznáváme také jednotlivé rody, které se v Hostětíně objevovaly. Některé se jeho historií jen mihly, jiné se spojily s vesnicí po několik století. Již od 16. století zde byl rod Chmelů, Chrástů, Trysů a Čuláků, k nimž se v následujícím století přidávají rody Šustků, Zemánků, Kovářů a Kovaříků, Bartošů a Charvátů, pak se objevují Ševčíkovi, Vaňkovi, Rudických, Filipů, Běhůnkovi, Prokopovi a Durd'ákovi a konečně Kurtinovi a Kunderatovi, jejichž rod pochází z Bojkovic. Některá příjmení až do 18. století mohla kolísat, např. Švec - Ševčík, Bartoloměj (Bartoš) Chmela - Bartoš, Chmela - Chmelík, Filipů - Filípek apod. Zatímco do počátku 18. století můžeme v pramenech sledovat jen majitele gruntů, nástup farních matrik už umožňuje pohled na celou širokou rodinu. Přes mnohá utrpení, nemoci či hladomory se početné rodiny rozrůstají a vytvářejí nové a nové větve.

Po zrušení nevolnictví v roce 1781 dochází k stále větší migraci, nejdříve z okolních vesnic (Jakůbek, Mudrák, Humpola, Boleček, Urbánek atd.), pak prakticky z celé habsburské monarchie. Celá oblast Bojkovicka a Slavičína se stala také místem, odkud již od počátku 19. století začaly desítky obyvatel odcházet do světa. Charakteristickou profesí se v tomto velmi chudém kraji stalo zvěrokleštičství, lidově zvané miškářství. Vedle něj existovala tradičnější stavební zaměstnání jako zedníci a tesaři.

V obstarávání denních potřeb byla vesnice prakticky soběstačná, potraviny si lidé vypěstovali v místě. Mouku mlel místní mlýn čp. 56, jehož vodní kolo se sice zastavilo už na počátku 20. století, ale s mletím bylo potom možno zajet do sousedního Pitína, Šanova nebo Hrádku. Chléb se pekl v domácnostech, pivo, alkoholické nápoje a různé drobnosti prodávalo fojtství. Také zemědělské nářadí se většinou vyrábělo doma, dřeva bylo v místních lesích dostatek. Pokud bylo potřeba něco nakoupit, chodilo se na týdenní nebo výroční trhy do Bojkovic.



## Hostětín od revolučního roku 1848 po konec druhé světové války

### *Politický vývoj po roce 1848*

Revoluční rok 1848, který je všeobecně považován za jeden z milníků evropských i českých dějin, našel ohlas i v tomto kraji. I sem se postupně šířily zprávy o událostech ve světě, především v rakouských zemích. Praha v té době ještě nestála v popředí zájmu, neboť hlavním městem monarchie byla Vídeň a centrem moravské země Brno. Nebyly také ještě masové sdělovací prostředky, ale díky úředním vyhláškám a vyprávění „světoběžníků“ se obyvatelé brzy dozvěděli o zrušení cenzury, zřízení národních gard či svolání stavů v záležitosti přípravy konstituce – nové ústavy. Co je ale zajímalo mnohem více, bylo pochopitelně řešení hospodářských problémů, které mimořádně vystoupily do popředí pod dojmem neúrody v letech 1846 a 1847. Prvořadým zájmem venkova bylo zrušení poddanství a roboty a narovnání finančních i morálních dluhů z minulosti. Zrušení roboty se lidé skutečně dočkali a je tak trochu paradoxem, že po potlačení povstání ve Vídni, v Praze i v Uhrách a krachu ústavodárných snah se právě toto stalo největším výdobytkem revoluce. Stalo se tak rozhodnutím zemského sněmu s platností od 1. července 1848. Zrušení všech robot a naturálních desátků se zpočátku mělo týkat jen poddanské půdy, ale 7. září téhož roku říšský sněm zrušil robotu v celé monarchii jak pro rustikální, tak i dominikální půdu. Toto opatření bylo provedeno postupně v letech 1848-1850 tzv. relucí, což znamenalo vykoupením za finanční náhradu. Ta byla ohodnocena na dvacetinásobek roční renty, což ovšem výrazně zatížilo především bývalé gruntovníky, nyní svobodné sedláky. Na světlovském panství probíhal výkup i v chudých podmínkách poměrně rychle, výjimkou byla jen oblast Starohrozenkovska, kde díky mimořádné zaostalosti a nigramotnosti obyvatel se výkup protáhl až do devadesátých let 19. století a byl ukončen až na zákrok říšského poslance Antonína Cyrila Stojana.

Po stránce politické a správní znamenal rok 1848 rozbití staletých feudálních institucí a úřadů, a to jak vrchnostenských, tak městských a obecních. Kromě zrušení roboty a feudální závislosti poddaných pozbyl světlovský velkostatek pravomoci v oblasti soudní a politické správy a vybírání kontribuce. Většinu těchto povinností v první instanci převzaly státní úřady, především okresní hejtmanství v Uherském Brodě, které vzniklo k 1. lednu 1850, a okresní soudy v Uherském Brodě a ve Valašských Kloboukách, které vznikly o půl roku později. Už v roce 1855 však došlo k sloučení politické a soudní správy do tzv. smíšených okresních úřadů v sídlech soudních okresů (tj. v Uherském Brodě a Valašských Kloboukách), ale od 1. září 1868 byla politická agenda opět předána do Uherského Brodu a ve Valašských Kloboukách zůstal pouze okresní soud. Do jeho obvodu původně patřily mj. Brumov, Divnice, Slavičín, Hostětín, Hrádek, Pitín, Střelná a Šanov, zatímco do soudního okresu Uherský Brod patřily již v roce 1850 Bojkovice, Komňa či Starý Hrozenkov. Už v roce 1870 však Pitín, Hostětín a Šanov přešly také do uherskobrodského soudního okresu. V roce 1905 pak v jednom z největších politických okresů na Moravě vznikl třetí soudní okres, a to v Bojkovicích, do nějž přešly nejen

Bojkovice se svým nejbližším okolím, ale také naše obce Pitín, Hostětín a Šanov z uherskobrodského a od roku 1923 i Divnice, Hrádek na Vlárské dráze a Slavičín z valašskoklobouckého soudního okresu. Politické, správní a finanční záležitosti si tak obyvatelé našich obcí vyřizovali v Uherském Brodě, soudní agendu, jako pozůstalostní řízení, opatrovnictví, spory o otcovství, exekuce, majetkové spory do výše 500 zlatých a především evidenci pozemků v nových pozemkových knihách, vedl příslušný okresní soud.

Druhou instanci politické správy tvořilo moravské místodržitelství v Brně, soudní pak Krajský soud v Uherském Hradišti. Četnickou stanicí patřil Pitín a Hostětín do Bojkovic, Šanov pak do Slavičina. Úkolem zdejších četnických stanic bylo zamezit nejen různým kriminálním činům, ale především podloudnému dovozu dobytka z blízkých Uher. Mezi rakouským a uherským soustátím tehdy existovala celní hranice, proto celníci i četníci evidovali v příhraničí dobytek a zejména na trzích konali přísné kontroly.

Větší politická a ekonomická svoboda otevřela nové možnosti pro veřejné a soukromé podnikání v obci, na druhé straně mnohé zkušenosti občanů v dosud nepoznaných podmínkách byly draze vykoupeny finančními i osobními ztrátami.

Na základě provizorního obecního řádu ze 17. března 1849 se také zcela nově konstituovaly obce jako samosprávné orgány. Z bývalých poddaných - láníků, podsedníků a domkářů – se nyní stali svobodní občané, kteří dostali možnost sami rozhodovat o společných záležitostech. K realizaci těchto vznešených cílů však byla cesta ještě dlouhá a složitá, např. volební právo nebylo přiznáno nemajetným osobám, ženám apod. Přesto došlo v roce 1850 k první volbě „prozatímního zastupitelstva“ a představeného obce. Provizorní vedení obce vydrželo až do počátku šedesátých let a teprve po pádu Bachova absolutismu a vydání říšského obecního zákona z 5. března 1862 byly postupně voleny řádné obecní samosprávy, které se nazývaly obecní výbory a které ze svého středu volily výkonný orgán – obecní představenstvo. Jmenovité složení devítičlenného obecní výboru v Hostětíně známe až z roku 1888, starostou byl tehdy Josef Ševčík čp. 27, radními Josef Kurtin čp. 9 a František Durďák čp. 36, výbory pak Josef Janůj čp. 7, Štěpán Skýpal čp. 33, František Kunderata čp. 32, Josef Ševčík čp. 43, Josef Chmela čp. 1 a František Kunderata čp. 37. Volební právo do obecní samosprávy měli až do roku 1919 pouze vlastníci nemovitého majetku, z něhož platili pozemkovou nebo domovní daň, případně čestní občané a místní inteligence. Mezi nejdůležitější jednání výboru patřilo přijímání nových příslušníků obce, protože za své příslušníky obec odpovídala a v případě nouze se o ně musela postarat. Důležité příjmy pro obec šly z obecního býka, o kterého se staral některý z větších sedláků, z pronájmu obecních pozemků, prodeje trávy apod. Vedle volby obecních funkcionářů vybíral výbor také obecní zaměstnance, k nimž patřil ponocný, policajt, hotař, obecní pastýř atd. Díky nerovnému volebnímu systému se ve vedení obcí udržovali většinou jen majitelé polností, tj. větší sedláci, ti ale na druhé straně museli ručit za případný daňový deficit obce. Komunální problémy zaměstnávaly většinu jednání hostětínského obecního výboru, teprve na přelomu 19. a 20. století i sem začaly stále častěji pronikat ohlasy celostátních problémů, kterými v té době byly hlavně otázky jazykového vyrovnání, aktivní politiky českých stran v říšském

sněmu, řešení sociálních problémů dělnictva apod. Říšské volby v roce 1907 již provázela větší politická agitace, vyhrocená především mezi klerikální stranou a liberální agrární stranou a později také sociální demokracií, za níž kandidoval ve zdejší obvodě do říšského sněmu T. G. Masaryk.

Velké vzrušení v roce 1906 vyvolaly manévry, které pořádala rakouská armáda na moravsko-slovenském pomezí. Množství vojska procházelo vesnicemi, ozývala se střelba z pušek, v Hostětíně byla po dva dny ubytována baterie dělostřelectva v počtu 60 mužů a čtyř děl. Z Pitínska se pak vojsko přesunovalo do Uher k Váhu. Tyto manévry se tak staly určitou předzvěstí blížícího se mezinárodního konfliktu v letech 1914 - 1918.

Zastřelením následníka trůnu Ferdinanda d'Este v Sarajevě se v Evropě rozhořela první světová válka. Dne 26. července 1914 byla vyhlášena částečná mobilizace a 30. července všeobecná. Ve všech obcích podél železniční dráhy na Slovensko bylo vyhubováno, že trať bude hlídána. Nejdříve ji museli střežit místní občanské hlídky, po několika dnech je pak vystřídal oddíl pravidelného vojska. První vojenský transport, který projel od Bojkovic přes Slavičín na východní frontu, byl 11. dragounský pluk z Hodonína.

Povolaní vojáci z celé farnosti se shromažďovali v pitínském kostele ke mši na rozloučenou a pak odsud odjížděli vlakem ke svým útvarům. Jen z Hostětína postupně odešlo na frontu 50 mužů. Někteří padli do zajetí, jiní se vraceli jako invalidé. Postižení byli ale i ti, kteří zůstali doma. Po několika měsících následoval růst cen, zejména potravin, probíhaly sbírky na pomoc vojákům, sběry strategických surovin i léčivých bylin. Obec i občané museli upisovat válečné půjčky, na něž bylo z Hostětína posláno 49.300 korun. Protože se lidé stále více bránili různému rekvírování, přišli v roce 1917 do obce němečtí vojáci z Dolních Rakous, ale ani ti neměli co zabrat.

V roce 1918 zemřel dosavadní starosta obce Jan Kundera a až do poválečných voleb v roce 1919 jej zastupoval Rudolf Ševčík. U něj také poprvé zavlál prapor na oslavu vzniku samostatné Československé republiky. Do Hostětína přišla zpráva o událostech v Praze až 29. října 1918 ve tři hodiny odpoledne, kdy si informaci přečetl v novinách místní řídící učitel Karel Dočkal. Ten chtěl nejdříve nechat zvonit na místní zvonici, ale zvoník Jan Hrubý právě pásal dobytek daleko na pastvinách. Proto zamířil na náves, kde zprávu oznamoval kolemjdoucím občanům. Ti nejdříve nechtěli novince uvěřit, pak však zavlály prapory u zastupujícího starosty Rudolfa Ševčíka, na škole, u Kunderatových a Durdákových. A pak se celý večer zvonilo a oslavovalo. Dne 31. října byla slavena v Pitíně mše pro celou farnost. Oficiální slavnost v Hostětíně s projevy a básněmi pak proběhla 10. listopadu a vyvrcholila večer lampiónovým průvodem na Kopce.<sup>13</sup>

V roce 1919 byly přijaty nové zákony (zákon č. 75/1919 Sb., o řádu volení v obcích a zákon č. 76/1919 Sb., který obsahoval novelu obecního zřízení), které se staly základem působení obecních zastupitelstev a obecních rad až do roku 1945. Volební období bylo stanoveno nejdříve na tři roky, v roce 1931 bylo prodlouženo na 5 let. V prvních poválečných obecních volbách v červnu 1919 byl zvolen

<sup>13</sup> SOKA UH, Národní škola (NŠ) Hostětín, inv. č. 71.

starostou František Kandrata čp. 43 z lidové strany. Politická situace v Hostětíně nebyla na rozdíl od jiných vesnic příliš komplikovaná. Obvykle zde kandidovaly jen dvě strany – Čs. strana lidová a strana republikánská. Ve volbách v roce 1923 dokonce postavila kandidátku jen lidová strana. V roce 1938 zase získaly obě strany téměř stejný počet hlasů, a tak si rozdělily mandáty ve dvanáctičlenném zastupitelstvu a čtyřčlenné radě přesně napolovic. Starostou se stal Josef Janůj a prvním radním František Kandrata (republikánská strana), místostarostou Josef Štefaník a druhým radním Antonín Milička (ČSL).<sup>14</sup> V parlamentních volbách se vedle uvedených stran částečně prosazovala i strana sociálně-demokratická, méně již národní nebo živnostenská.

| Parlamentní volby   | ČSL  | RSMVL | ČSD  | ČNS | ŽOS |
|---------------------|------|-------|------|-----|-----|
| Rok 1929 119 voličů | 52 % | 24 %  | 14 % | 5 % | 3 % |
| Rok 1935 123 voličů | 41 % | 46 %  | 4 %  | 4 % | 6 % |

Schůze obecních představitelů probíhaly většinou v hostinci Vincence Charváta, po roce 1910, kdy byla opravena a adaptována stará škola pro potřeby obce, probíhala jednání v tomto domě čp. 15.

I v době první republiky zůstal pro hostětínskou samosprávu hlavním problémem nedostatek financí a nepřítomnost většiny živitelů rodin během roku. Obecní zastupitelstvo tak nebylo téměř celý rok usnášeníschopné, neměl kdo řešit nahromaděné úkoly a to se samozřejmě odráželo i v nepatrném kulturním a společenském životě obce.

## **Zemědělství**

Osvobození z poddanství přineslo rolníkům především lepší možnosti hospodaření, i když vzhledem ke splácení vyvazovacího poplatku se ocitli v nevýhodě proti velkostatkům. Sedláci opouštěli dosavadní trojpolní způsob hospodaření a postupně přecházeli na specializované pěstování obilovin a průmyslových plodin. Z polí postupně vymizely luštěniny, pohanka, len a konopí, aby je od šedesátých let 19. století nahradily šlechtěné odrůdy ječmene a pšenice. Už od 18. století se pěstovaly brambory, k nimž nyní začala ve velkém přistupovat cukrová řepa. Další pokrok do zemědělské výroby přineslo zavádění prvních zemědělských strojů a umělých hnojiv. Na počátku 20. století a zejména po 1. světové válce se pak začaly všeobecně používat pluhové a další stroje tovární výroby. V živočišné výrobě skončila doba společné pastvy dobytka na úhorech. Hospodářský a technický vývoj v druhé polovině 19. století nutil rolníky, aby využívali dříve ladem ležících polí k sázení okopanin a setí pícnin. Jeteloviny a okopaniny rozšiřovaly a zkvalitňovaly krmivovou základnu a vytvářely podmínky pro rozšíření chovu dobytka. Rozvoj dobytkařství podporovala i rakouská vláda, když už v roce 1813 nařídila udělovat medaile hospodářům, kteří se vyznamenali v chovu hovězího dobytka, a už předtím zrušila desátek z pícnin, vypěstovaných na úhorech. Křížením domácího chovu a švýcarských býků vznikl nový typ

<sup>14</sup> SOKA UH, Okresní úřad Uherský Brod (OÚ UB), inv. č. 673, karton č. 843.

červenostřakatého dobytka, zvaný červený slovácký. To vše se ovšem týkalo slováckých vesnic, které ležely na úrodných půdách úvalu řeky Moravy. V chudých hornatých oblastech se změny prosazovaly jen těžce a mnohé postupy v zemědělské výrobě zde zůstaly zakonzervovány až do poloviny 20. století. Ještě dlouho se zde k orbě používal dřevěný pluh s kovovou vodorovně položenou radlicí, zvanou „železa“. Do pluhů byli zapřaháni především koně a volí, ale také krávy, neboť při malé výměře zdejších hospodářství se chov koní nevyplácel. Koně byli od středověku zapřaháni do chomoutu, zatím co skot tahal pluh i vozy běžně pomocí jařma.

Zoraná pole se do počátku 20. století osévala ručně z plachty rozsívky nebo z pytle uvázaného přes rameno. Hospodář musel nabýt značné zručnosti, aby stejnoměrně rozhodil zrno do čerstvých brázd. Hned po zasetí se pole uvláčelo dřevěnými branami se železnými zuby, na jaře se ještě uválelo válem, který už patřil k novějšímu zemědělskému nářadí.

Ještě v 19. století se žalo srpem a mlátilo cepy. Brzy se ale ujala rychlejší a pohodlnější sklizeň kosou a různé úpravy kos snadno odstranily některé nedostatky. Mláčení trvalo dlouho do zimy a kromě rodinné svépomoci mlátili na větších hospodářstvích i cizí mlatci, kteří dostávali naturální odměnu. První mlátičku na benzinový pohon si pořídil až v roce 1930 František Kandrata čp. 43 a na živnostenský list pak od 24. července 1930 do roku 1945 mlátil obilí pro celou ves. V roce 1914 se začalo také s prvním odvodňováním podmáčených pozemků v tratích Slatiny, Lepky, Uhlářky, Nadplotí a Nadjavoří.

Pomalou se zde také prosazovalo ustájení dobytka, dlouho převažoval pastevní způsob chovu. To se odráželo v nedostatku chlévské mrvy ke hnojení ještě zvyšovaném tím, že se jako stelivo místo nedostatkové slámy používala hrabanka z listí lesních stromů. Umělá hnojiva byla také dlouho neznámým pojmem.

V roce 1900 připadalo v Hostětíně z 352 ha hospodářské půdy jen 150 ha na půdu zemědělskou, 91 ha na pastviny, 32 ha na luka a 5 ha na zahrady. Lesy ve zdejší katastru s výměrou 74 ha patřily 30 singularistům, kteří ale měli celkem 104 ha včetně sousedního Pitína. Proto také správa singulárního majetku byla společná s majiteli z Pitína. Z hospodářských zvířat bylo v obci jen 7 koní, z toho čtyři vhodné k tahu, proto se, jak bylo obvyklé, používal k práci i hovězí dobytek, kterého bylo napočítáno 141 kusů. Dále měli zdejší hospodáři 68 vepřů, 11 koz, 26 úlů včel a větší počet slepic, hus, králíků a holubů.

Nízká úrodnost polí na jedné straně a vysoká porodnost na druhé vedly k tomu, že už od počátku 19. století si podstatná část zdejšího obyvatelstva hledala práci mimo domov. Jak jsme se již zmínili, jednalo se především o zvěrokleštičství. První zmínka o miškářích na Bojkovicku pochází již ze 16. století a toto řemeslo se zde podivuhodně rozšířilo na konci 18. století. Tito řemeslníci prošli na svých cestách téměř celou Evropu od Baltického po Černé moře, od Kaspického jezera až k Atlantiku. Jednotlivé rody měly své rajony, kam jejich příslušníci přicházeli každým rokem, aby tam vykonávali svou mimořádně náročnou práci, do níž zapracovávali své syny a vnuky jako své nástupce. Miškářská živnost takto zpravidla přecházela z pokolení na pokolení. Miškáři měli svou vlastní hantýrku (švihačinu) i kroj - tmavě modrý nebo tmavě zelený manšestrový oblek s většími perleťovými knoflíky, vestu a

zelený klobouk. Kolem těla nosívali kožený pásek na peníze. V jejich výstroji kromě přes rameno zavěšené zdobené kožené kabely (saniterky) nescházela vyřezávaná hůl nebo samorostlá jalovcová sukovice. Své povolání, které jim přinášelo i poměrně solidní výdělek, opravdu milovali. Jakmile na konci zimy nastávalo teplejší počasí a dny se prodlužovaly, již vytahovali své nožíky, čistili je a brousili, špekem nebo olejem natírali své miškářské kabely a leštili své vysoké boty. Nemohli se dočkat, kdy na jaře vyrazí do světa. Od konce 19. století se také sdružovali do vlastních spolků. Ve Slavičíně byl např. založen spolek zvěrokleštičů v roce 1890, měl asi 300 členů z města i okolí a své schůze odbýval většinou v hostinci U Hromádků. Spolek také vydával osvědčení o způsobilosti, vystavovaná na základě posudků zkušebních komisařů. Od roku 1903 jednotlivé zvěrokleštičské spolky zastřešil Zemský spolek zvěrokleštičů na Moravě se sídlem v Komni, vedený dvanáctičlenným výborem se starostou Františkem Mlčúchem v čele. Spolek měl na úrovni země řešit otázky zvyšování odbornosti, pojištění škod, zamezování nekalé konkurenci apod. Bohužel se nepodařilo založit odbornou zvěrokleštičskou školu, kterou nahrazovaly pouze zvěrokleštičské kurzy, vedené většinou ve Slavičíně.

Podmínky pro působení zvěrokleštičů se zhoršily po roce 1918, kdy nástupnické státy Rakouska-Uherska uzavřely své hranici a tím omezili migraci miškářů. Předpisy v Německu také např. vyžadovaly pro činnost zvěrokleštičů přijetí německého státního občanství atd. Ochranařská politika řady států a nový vývoj ve veterinářství tak zasáhl do samých kořenů existence zvěrokleštičů. V důsledku těchto změn došlo k úpadku tohoto řemesla a nakonec v roce 1951 i k jeho zániku sloučením zvěrokleštičských středisek s veterinárními.<sup>15</sup>

Okruhem působení miškářů z Pitínska byla severní německá oblast, ať už Saska, Sudet nebo východního Pruska. Zvláště zvěrokleštiči působící v Prusku se považovali za šlechtu mezi zvěrokleštiči. V místě svého působení se nechali hostit a vozit bryčkami, doma jejich stavení bývala upravenější a bohatší než jiných a postupně byla přestavovaná podle německých vzorů.

S přílivem finančních prostředků se změnila i zástavba obce. Vyrůstalo stále více pevných domů, i když to většinou byly jen domky z nepálených cihel a kamene kryté pálenými taškami. Byly ale odolnější proti přírodním živlům a ohni, a také pohodlnější. Většinou byly spojeny s chlévy, avšak vybaveny pecí, do níž bylo vždy dostatek dřeva z okolních lesů. Změnilo se i osvětlení - dřívější louče nahradily v druhé polovině 19. století petrolejové lampy, kterými se v Hostětíně svítilo až do elektrifikace po druhé světové válce. Přestavba domů byla vynucována i přísnějšími stavebními předpisy, které zakazovaly použití došků a šindelů, a ke změnám přispívaly i přírodní pohromy. Tak 16. května 1910 silná bouře způsobila průtrž mračen a mimořádnou záplavu obce, jakou vesnice dosud nepoznala. Voda u zvonice mezi domy čp. 36 a čp. 26 vymlela jámy hluboké přes jeden metr, strhla zábradlí mostu na silnici, kde bylo vody po pás, zničila řadu hospodářských stavení a způsobila škodu za 1.950 korun. Situaci v Hostětíně a v Šanově po povodni si přijel osobně prohlédnout říšský poslanec Antonín Cyril Stojan.

---

<sup>15</sup> Slabiňák, Oldřich: Nový Světlav a Bojkovsko. Bojkovice 1965, str. 21.

## ***Řemesla, obchod a doprava***

Pro malou vesnici, jakou Hostětín v 19. a 20. století byl, nebylo ani v této době potřeba většího počtu řemeslníků či obchodníků. Různé předměty a služby denní potřeby si lidé obstarávali sami nebo nakupovali ze sousedních větších obcí. Jak již víme, i zdejší mlýn čp. 56 počátkem 20. století zastavil svůj provoz a lidé dojížděli k mletí do sousedství. Posledními zdejšími mlynáři byli Antonín Gavenda z Divnice, který měl mlýn propachtován, a pak jeho poslední majitel Josef Zvonek z Vrbětic.

První živnost, která byla v Hostětíně registrována u Okresního úřadu v Uherském Brodě, byla koncese Vincence Charváta z 12. srpna 1898 na výčep piva, vína a pálenky a podávání teplých nápojů v domě čp. 42. Roku 1928 živnost převzal jeho syn Bohumil a v roce 1935 manželé Karel a Marie Charvátovi. Dům i hostinskou koncesi pak koupil 13. července 1938 Bohumil Münster z Nevšové, který ji však během války propachtoval penzionovanému četnickému vrchnímu strážmistru Františku Malému. Hostinec „U Münstra“ zanikl až při likvidaci živnostníků 15. ledna 1952.

Další obchody se v Hostětíně objevily až za 1. republiky. Tak 30. ledna 1922 si na čp. 20 jako první otevřel obchod se školními potřebami Albín Durd'ák, který však už v roce 1926 živnost složil. Od 17. září 1928 měl na čp. 8 obchod střížným zbožím krejčí Jaroslav Charvát, který si k tomu ještě roku 1933 přibral neobvyklý doplněk – prodej alkoholických a nealkoholických nápojů. Celý obchod složil za okupace 8. října 1943, aby se věnoval již jen své původní krejčovské profesi.

Obchod s nádobím bychom našli na čp. 44 a otevřel si ho 11. července 1929 Josef Kovář, obchod pleteným zbožím měla v Hostětíně jen krátce v letech 1933 - 1935 Marie Štefaníková na čp. 50.

Další obchod s alkoholickými a nealkoholickými nápoji provozovala od 9. října 1930 Marie Kundratová na čp. 37. Obchody s potravinami byly zastoupeny především několika krupařstvími. Byl to např. Jan Hrubý z čp. 2, který si obchod otevřel roku 1932 a v roce 1935 ještě rozšířil na prodejnu smíšeného zboží. Další krupařství a obchod smíšeným zbožím měl na čp. 42 Josef Nehněvajsa (1936 - 1937), kterého vystřídal František Martinec (1937 - 1938) a již výše zmíněný Bohumil Münster (1938 - 1939). Řeznictví a uzenářství bychom našli od roku 1932 u Františka Bartoše na čp. 20.

Ještě méně než obchodníků bychom v Hostětíně našli řemeslníků. Byla tu jen dvě stolařství Josefa Studénky čp. 23 (1926 - 1934) a Vladimíra Bartoše čp. 2 (1933 - 1934) a zmíněné krejčovství Jaroslava Charváta (1929 - 1952).<sup>16</sup>

Spojení obce s okolím zůstávalo v postatě stále stejné, jen v roce 1897 byla vybudována pevná silnice z Pitína do Šanova, na jejíž stavbě se podíleli především Cikáni-Romové z blízkého okolí. Význam měla pro obyvatele Hostětína i výstavba železniční tratě v roce 1888, na vlak však museli docházet buď do Pitína, nebo do Hrádku, neboť železniční zastávka v místě byla zřízena až roku 1940. Využívali ji především žáci měšťanské školy v Bojkovicích, kteří tak do školy nemuseli chodit pěšky. Nejbližší poštovní úřad byl od roku 1851 v Bojkovicích, v roce 1907 byla zřízena pošta v Pitíně.

<sup>16</sup> SOKA UH, OÚ UB, inv. č. 74, 85, 95.

## **Obyvatelstvo, společenský a kulturní život v obci**

Obyvatelstvo Hostětína se jak před 1. světovou válkou, tak i v meziválečné době hlásilo výhradně k české národnosti a římsko-katolickému vyznání.

Jak už jsme zmínili, tradiční problémy s pracovní migrací způsobovaly, že se ve zdejší obci rozvíjel společenský život jen velmi obtížně. Před 1. světovou válkou zde např. nevznikl žádný spolek, a to ani jinde obvyklý dobrovolný hasičský sbor. Až po válce se místním učitelům podařilo přitáhnout obyvatele ke kulturnímu životu prostřednictvím jejich dětí. Učitel Karel Dočkal s žáky secvičil divadlo a poprvé v Hostětíně předvedl 24. srpna 1919. Hrál se ve škole a kromě čtyř občanů byla přítomna celá obec, která vřele aplaudovala výkonům dětí. Z výnosu 200 korun bylo 50 korun zasláno na charitní spolek České srdce, zbytek byl vložen do Občanské záložny v Bojkovicích jako základní obnos pro Vzdělávací fond mládeže.

Ještě o něco dříve, v listopadu 1918, vznikla zásluhou pitínského nadučitele Jana Zapletala dechová hudba, která poprvé vystoupila při oslavách 1. máje v roce 1919. Při této příležitosti byla vysazena Lípa svobody, maminky připravily pohoštění pro děti a večer byla taneční zábava pro dospělé, kde opět vyhrávala místní muzika.

Třetí společenskou událostí byla výstava ovoce 11. září 1919 v Bojkovicích. Výstavu obeslalo mj. šest hostětínských pěstitelů. Jejich úspěch přiměl zdejší obyvatele, aby se zamyslili nad vysazováním a odbornou péčí o ovocné sady a zpracováváním ovoce sušením, konzervováním a dalšími způsoby. Významného pomocníka našli opět v místním učiteli, který jako studovaný člověk zastával v Hostětíně funkci lékaře, právníka a technika, na kterého se obracela s důvěrou řada lidí. Na druhé straně tehdejší řídící učitel Karel Dočkal se pro své vyhraněné liberální postoje často dostával do mnohdy zbytečných konfliktů s konzervativní částí obyvatel, a proto nakonec v roce 1921 odešel do Slavičína. Jeho snahy, zdánlivě marné, však našly postupně odezvu. Tak už v roce 1920 začali někteří občané docházet do Pitína do Sokola, na podzim téhož roku byla otevřena obecní knihovna a nakonec 30. listopadu 1923 byl jako první spolek v obci ustaven „Vzdělávací spolek Jaroslava Vrchlického“, který vedl Bedřich Kurtin. Spolek hrál divadlo a pořádal vzdělávací přednášky, které navštěvovali také zájemci ze sousedních vesnic. Zrušen byl v roce 1951.

Ve třicátých letech opět společenská aktivita poklesla a další spolek či kulturní činnost nebo zábava se v Hostětíně neobjevily. Pilíř společenského života obcí, dobrovolný hasičský sbor, zde vznikl až za 2. světové války - 3. září 1943 v hostinci u Münstrů. Schválení stanov nese datum 10. prosince 1944 a ustavující schůze proběhla 12. ledna 1945. Prvním starostou sboru byl zvolen František Kundera, velitelem Karel Kundera čp. 37 a jednatelem Leopold Malát. Sbor byl tehdy součástí Okresní hasičské jednoty v Uherském Brodě.<sup>17</sup>

Protože v těchto horských vesnicích nebylo v minulosti velkých sedláků ani dvorů, nedržely se zde proto ani časté a velkolepé oslavy úrody či jiná forma dožínek, tak jak tomu bylo v úrodnějších

---

<sup>17</sup> SOKA UH, OÚ UB, inv. č. 38.



oblastech Slovácka. Přesto zmínky o dožínkách za první republiky z Hostětína existují. Zahajovala je mše sv., odpoledne pak vyšel průvod „od gazdy“, tj. od některého hospodářského stavení. V průvodě včele s kapelou byly koňmi tažené vozy s omladinou, která nesla polní nářadí ověnčené mašlemi. Po druhé světové válce bylo konání dožíněk obnoveno současně s hody v neděli po 15. srpnu, kdy průvod obvykle končil své putování na výletišti v zahradě u Karla Kunderaty nebo Františka Kunderaty vedle Hrubých či u Bartošova Rybníčku. Slavnosti dožíněk byly slaveny i v době činnosti Jednotného zemědělského družstva, konání bylo tehdy podmiňováno včasnou sklizní obilí. Pamětníci si vzpomínají, že pro tyto dožínky v roce 1950 nacvičila Jarmila Kunderatová s místní mládeží českou Besedu.

Farností patřil Hostětín od počátku k Pitínu. V Hostětíně stával pouze dřevěný kříž, kde se konávaly drobné pobožnosti a především se u něj obyvatelé loučili se svými zemřelými spoluobčany před poslední cestou na pitínský hřbitov. V roce 1874 byl kříž obnoven a doplněn plechovým obrazem. Ve dvacátých letech pak byl posunut směrem k železniční trati do míst „Výpustě“.

Další dřevěný kříž vznikl „V Uličce“ směrem k Šanovu. Byl také několikrát opravován, a když se začal rozpadat, byl podle něj v roce 2004 vytvořen nový. Po vysvěcení při hodové mši byl umístěn na staronové místo. Jako poslední sakrální památka se připomíná „Křížek u sv. Jána“ v úžlabině mezi Hostětínem a Pitínem, kde se loučili s rodnou obcí muži, odcházející za prací do světa.

Nad návší stávala odnepaměti také stará zvonice, která oznamovala lidem, pracujícím na polích, čas poledne a večera. Zvonění někdy bývalo i signálem neštěstí, požáru nebo oslavou významné události. Dřevěná zvonice byla poškozena za povodně v roce 1910, což bylo z jedním z důvodů, proč se obecní výbor 2. června 1913 usnesl věnovat obecní pozemek kolem ní na stavbu kapličky. Během léta skutečně nová kaplička se zvonicí v Hostětíně vyrostla. Potřebné práce obstaral zedník Václav Kučera za částku 250 korun, tesařské práce Eduard Stejskal za 60 korun a sklenářské Štěpán Matko za 12 korun, materiál na stavbu dodala cihelna z Bzence-Liděřovic.<sup>18</sup> Původní zvon o váze 25 kg se však bohužel nezachoval, v roce 1942 byl odebrán a odvezen k roztavení pro válečné účely. Hostětínští obyvatelé také již za 1. republiky začali uvažovat o pořízení místní kaple, kde by se mohly konávat mše a další pobožnosti. Za tímto účelem byl v roce 1938 založen Stavební fond kaple v Hostětíně, na jehož kontě bylo v roce 1949 při konfiskaci církevního majetku 118 korun.<sup>19</sup>

Novou památku dostala obec v roce 1928 při příležitosti oslav 10. výročí vyhlášení samostatné republiky. Ze sbírky občanů byl postaven kamenný kříž s podstavcem, na kterém byla vyryta jména občanů, padlých v 1. světové válce. Samotný kříž stál 4.150 korun, oplocení a úprava terénu si vyžádala částku 1002 koruny.<sup>20</sup> Po druhé světové válce byl nápis doplněn o jména spoluobčanů, kteří zahynuli v jejím průběhu. Naposledy byl památník opraven na počátku 21. století.

## Školství

<sup>18</sup> SOKA UH, Archiv obce (AO) Hostětín, inv. č. 35.

<sup>19</sup> SOKA UH, Farní úřad (FÚ) Pitín, inv. č. 39.

<sup>20</sup> SOKA UH, AO Hostětín, inv. č. 36.

V dávné minulosti můžeme jen těžko předpokládat systematictější vzdělávání obyvatel. Teprve po zavedení povinné školní docházky v roce 1774 začaly postupně děti z Hostětína docházet do tzv. Farní (triviální) školy v Pitíně. Protože počet dětí školou povinných dosáhl počátkem 19. století třiceti, byla v roce 1834 zřízena v Hostětíně expozitura pitínské školy. Škola byla umístěna do domku čp. 55 naproti obecní zvonice a prvním zdejším učitelem se stal pitínský rodák František Vrba, který učil děti číst, psát a počítat. Vedle toho si učitel přivydělával krejčovským řemeslem, protože odměna za výuku byla minimální. Do obce docházel i pitínský kaplan, který učil děti náboženství. František Vrba ale zemřel krátce po svém ustanovení na cholery, která tehdy v kraji řádila.

Po Františku Vrbovi následoval Jan Polách z Lidče, který se rovněž vedle málo výnosného učitelování živil krejčovstvím a šitím papučí. Jako učitelský plat dostával za každé dítě půl čtvrtě žita, mírku ovsa, půl žejdlíku másla a jeden rýnský ročně. Ti, co neměli peníze, mu dávali sušené ovoce a obdělávali mu školní kopanici u silnice do Šanova, od obce dostával na otop bukové dříví ze Zálesí. Učitel musel zastávat ještě funkci obecního písaře, zvonit na zvonici, ohledávat mrtvoly a zpívat „u kříže“ při pohřbech. Úspěchem působení Jana Polácha byla výstavba první školní budovy čp. 15 v roce 1838, postavená zednickým mistrem Rusňákem z Bojkovic. Školu tvořila jedna učebna a byt pro učitelovu rodinu.

Významnou osobou v Hostětíně se stal učitel Antonín Drechsler, který zde působil v převratných časech konce poddanství, nástupu nové obecní samosprávy, ale také přechodu triviálních škol na školy obecné v roce 1868. Byl osobou nejen vzdělanou, ale také movitou, neboť mu patřil hostinec v Hrádku. Protože hostětínští starostové jako zvěroklestiči pobývali většinu roku mimo obec, vedl za ně veškerou obecní správu, vybíral daně, vyřizoval korespondenci, rozhodoval v úředních záležitostech. Za něj se také od roku 1858 hostětínská škola osamostatnila od školy pitínské. Na obci A. Drechsler zařídil, aby škola dostávala ročně sedm sáhů dřeva na otop a mohlo se vyučovat i v zimě a aby obecní zahrada při škole byla připsána do majetku školy. Novou školní zahradu pak nechal osázet kvalitním ovocným stromovím, jablky, hruškami a švestkami. Pěstoval zde zkušebně i chmel a choval drůbež. I když byl Antonín Drechsler prudké povahy, věnoval pozornost výuce dětí, zejména je vedl k samostatnosti a praktickému vzdělání. Jako úspěšný pedagog se stal od roku 1873 řídícím učitelem v Pitíně. V roce 1883 získal hostinskou živnost a jeho učitelskou dráhu převzal syn František.

Vznik jednotřídní obecné školy v roce 1869 měl za následek nejen změnu v osnovách, ale také další postátnění školní výchovy. Dozor nad školami byl nyní svěřen okresní školní radě v Uherském Brodě a učitel již dostával pevný plat. Odchod Antonína Dreschlera však pro místní školu znamenal velkou ztrátu, neboť jeho nástupce Valentin Pšeja byl bývalý sluha u zaniklého c. k. okresního úřadu ve Valašských Kloboukách. Ten si nebyl schopen ani sjednat pořádek, natož naučit děti stanovenému učivu. Vyplácet děti nemohl, neboť prý mu zlámaly všechny rákosky, a tak jen prosil kněze, který přišel vyučovat náboženství: „Ježíš Maria, velebný pane, prosím jich, potrestají ty kluky“. V roce 1878 musel odejít na Vápenice, odkud byl brzy ze školské služby definitivně propuštěn. Chudobné poměry i spory

učitelů s vedením obce v následujících letech způsobily, že obsazování místa učitele v Hostětíně bylo stále obtížnější a část roku 1883 byla škola dokonce bez učitele.

Nový učitel Jan Vít našel školu v roce 1884 ve velmi špatném stavu. Zevnitř nebyla budova vybílena, okenní tabulky byly rozbity, doškovou střechou zatékalo, podlaha byla jen hliněná, záchody na spadnutí a co nejvíce brněnského rodáka překvapilo, byla velká pec na pečení chleba, který si učitelé sami pekli. Svobodný učitel se proto raději ubytoval u sedláka Josefa Janůje a ihned požádal o příspěvek na rekonstrukci školy. Za pomoci okresní správy se pomalu začaly poměry měnit. Škola obdržela dar císaře Františka Josefa I. ve výši 100 zl., a tak se mohlo začít s opravami. Učitel musel také bojovat s nízkou úrovní vzdělání i často podnapilými žáky. U rodičů, kteří neposílali své děti do školy, tvrdě přistoupil k jejich hlášení úřadům. Ze 46 dětí totiž chodily do školy pravidelně jen ty nejmenší, starší musely pást dobytek nebo se starat o mladší sourozence. Vyvolalo to sice mezi rodiči zlou krev, ale docházka i učení se zlepšily.

Na Vánoce roku 1884 se v hostětínské škole konala první školní slavnost, pod školní vánoční stromek pořídil učitel z vlastních prostředků kreslicí potřeby, exotické ovoce a cukrovinky, což děti i dospělé nesmírně překvapilo. V roce 1886 byla zřízena žákovská knihovna s 25 svazky knih. V roce 1894 však vypukla v kraji epidemie záškrtu a spalniček, na něž v Hostětíně zemřelo osm dětí, včetně učitelovy dcerky Marie Prokopové, v sousedním Šanově dokonce 30, denně se tu odbývaly až tři dětské pohřby.

I když se částečně zlepšil stav dosavadní školní budovy, v roce 1893 zahájila okresní školní rada v Uherském Brodě nátlak na obec, aby postavila novou školu. Za učitele Karla Charváta bylo vyhotoveno několik návrhů, v roce 1895 např. předložil plány zednický mistr Hušek z Bojkovic či 1898 architekt Dominik Fey z Uherského Hradiště, který stanovil i cenu novostavby na 8.000 zl. Proti stavbě se však postavila část obecní samosprávy vedená předsedou místní školní rady Josefem Bartošem. Na jedné straně se hostětínští občané chlubili, že ve světě vydělají 400-700 zl. ročně, na druhé straně argumentovali, že by prý obec přišla na buben, zvláště když byla v roce 1897 zahájena stavba pevné silnice z Pitína do Šanova. Definitivní rozhodnutí se proto o rok odsunulo, i když se za stavbu postavili jak starosta Josef Jankůj, tak bohatý sedlák František Kunderata. V roce 1899 začal převládat názor, že stačí rozšířit a opravit stávající budovu. Když se však přepočítaly náklady, zjistilo se, že budou téměř ve stejné výši jako novostavba. A tak nakonec po velkých tahanicích a rozepřích schválila okresní školní rada stavbu nové školy. Definitivní projekt vyhotovil Josef Vrba, zednický mistr ze Slavičína, místo pro stavbu bylo vybráno z několika variant na cestě k železniční trati. Dne 30. května 1900 byl vysvěcen základní kámen a zasazen v pravo od hlavního vchodu. K základnímu kameni byla připojena pamětní listina řídícího učitele, obrázek Panny Marie Hostýnské a několik drobných mincí. V létě byla postavena hrubá stavba a koncem července již začal tesařský mistr Josef Strážnický ze Slavičína dělat dřevěný krov. Na uhrazení nákladů bylo prodáno dřevo ze singulárního lesa a na jaře 1901 se již stavba dokončovala, dělaly se podlahy, dveře a instalovala kamna. Dne 21. září proběhla kolaudace novostavby, ale čekalo se ještě do císařských hodů 20. října 1901, než byly nedostatky odstraněny a škola mohla být slavnostně

vysvěcena. Svěcení vykonali pitínští duchovní, farář František Rusňák a kaplan Jindřich Konečný, za účasti velkého množství lidí z širokého okolí. Odpovídajícím tématem kázání bylo: „Vy občané hostětínští, nebudete litovat nákladů na novou školní budovu vynaložených, neboť máte tento kapitál dobře uložený.“ Potom vyhrávala hudba ze Štítné a novou školu si prohlédli i kolegové zdejšího řídícího učitele z Bojkovic, starostové z Pitína a ze Šanova a další čestní hosté. Pohoštění ve školní zahradě vystřídala taneční zábava v místním hostinci, která trvala až dlouho do noci.

Pravidelné vyučování začalo ve škole 23. října. Ve staré škole se od 1. listopadu 1901 ubytoval železniční hlídač, později sloužila jako obecní úřad. Na novou školu bylo přeneseno čp. 22 ze zaniklého domku v zahradách v jižní části katastru. Stejně jako u staré školy byla i tady upravena školní zahrada, do níž z daru rolnické záložny ze Slavičína bylo vysázeno 20 vysokokmenných jabloní z pomologického ústavu v Lednici.

Roku 1924 nastoupil na místo řídícího učitele Rudolf Malaník z Divnice. V té době byla na škole zavedena občanská výchova. Ještě dříve se začalo vyučovat i praktické výchově, kterou vedla rodačka ze Šanova, industriální učitelka Františka Chmelíková, provdaná Vojáčková. Škola také začala pořádat výlety do vzdálenějších míst, např. do Trenčanských Teplic, nebo exkurze do různých výrobních provozoven jako do skláren v Sidonii, do elektrárny a pivovaru v Uherském Brodě apod. V roce 1926 děti poprvé shlédly v Bojkovicích filmové představení o tažení čs. legionářů Sibiří. Školní výuku často doprovázely různé oslavy, především výročí vzniku republiky 28. října, výročí narození prvního prezidenta T. G. Masaryka 7. března a Svátek matek druhou květnovou nedělí. V roce 1942 odešel do penze učitel Rudolf Malaník a na jeho místo přišel Stanislav Spáčil ze Štítné nad Vláří.

Další studium hostětínských žáků bylo jen výjimečné, přesto již před rokem 1850 odešlo několik studentů z Pitínska studovat na piaristické gymnázium do Trenčína. V pozdějších letech byla možnost studia na německém gymnáziu v Uherském Hradišti a od roku 1884 i na českém. Kromě několika členů rodiny Chmelů to byl např. Ferdinand Janůj, který vstoupil do kněžského semináře v Olomouci. Možnosti vzdělávání se ještě více otevřely po založení měšťanské školy v Bojkovicích roku 1919.

## **Okupace**

Již během roku 1938 pociťovali hostětínští obyvatelé velké napětí. Obec musela nakoupit zásobu plynových masek a zřídit úkryty před leteckým bombardováním, řada mužů nastupovala k vojenským útvarům v době částečné a později úplné mobilizace. Odhodlání bránit vlast však vystřídalo hluboké zklamání a letargie po odstoupení pohraničí Německu 30. září 1938, ještě větší pak po okupaci a vytvoření Protektorátu Čechy a Morava 15. března 1939.

Pro většinu obyvatel Hostětína probíhal život v době okupace celkem v poklidu až na nutná hospodářská omezení. Za tímto zdánlivým klidem se však často skrýval strach o vlastní životy i životy blízkých, neboť i zde pomáhali občané s ilegálními přechody na Slovensko. Naštěstí nikdo z nich nebyl

ani zatčen, ani uvězněn. V době totálního nasazení však zemřeli Jaroslav Kandrata čp. 43 v roce 1942 a Josef Drha čp. 24, který zahynul při náletu v Ústí nad Labem 17. dubna 1945.

Válečné události se začaly připomínat teprve od léta 1944, kdy se objevily nálety amerických bombardovacích letadel a mj. bylo několikrát přerušeno vyučování na škole. Při jejich přeletu 22. srpna bylo v blízkosti obce odhozeno 6 bomb, z nichž jedna poškodila louku na „Nivě“ Františka Kandraty čp. 32 tak, že na ní nedalo hospodařit. Dne 29. srpna sledovali obyvatelé s napětím letecký souboj nad Šanovem. Ze zpráv zahraničního rozhlasu také věděli, že německá vojska utrpěla zejména na východní frontě těžké ztráty a porážka Německa a jeho spojenců je nevyhnutelná. Dne 10. dubna byl zastaven veškerý poštovní styk a přerušeno pravidelné vyučování. Obyvatelé byli nuceni zásobovat ustupující německá vojska a kopat úkryty pro jejich vojáky. Ustupující oddíly zničily 29. dubna všechny mosty v Pitíně a 1. května 1945 dopoledne opustili poslední okupační vojáci Hostětín. Ještě téhož dne ve čtyři hodiny odpoledne vstoupily do vesnice bez boje rumunské oddíly, avšak ještě večer se znovu ozvala střelba. Až do jedenácté hodiny v noci se totiž bojovalo o Hrádek. Druhý sled vojska přišel do Hostětína 2. května a zdržel se zde až do 6. května. Osvoboditelé byli vřele přivítáni a zásobováni, za což platili již novými československými penězi. Obec také nebyla nijak poškozena, a tak se mírový život rychle vrátil do svých kolejí, snad s výjimkou spojení s okolím, kde byly poničeny téměř všechny komunikace. První vlak na Slovensko projel zdejší tratí až 11. srpna 1945.

## Hostětín v letech 1945 - 1990

### Politický vývoj

Tak jako na dalších místech, i v Hostětíně přešla po osvobození správa věcí veřejných na místní národní výbor. Ten se poprvé sešel 4. května 1945 v čele s Emilem Orsákem a ihned začal s organizováním zásobování obyvatel, vytvořil ozbrojené hlídky k zabezpečení veřejného pořádku a také na 12. květen připravil oslavu vítězství nad fašismem. První národní výbor měl 14 členů a jeho politické složení bylo následující:<sup>21</sup>

|                   |                                       |
|-------------------|---------------------------------------|
| předseda          | Emil Orsák (sociální demokracie)      |
| I. místopředseda  | Stanislav Krahula (KSČ)               |
| II. místopředseda | Karel Kundera (bezpartijní)           |
| členové           | Stanislav Spáčil (ČSL)                |
|                   | František Malý (bezpartijní)          |
|                   | František Hrubý (sociální demokracie) |
|                   | Augustin Strnka (sociální demokracie) |
|                   | Josef Štefaník (ČSL)                  |
|                   | František Bartoš (ČSL)                |
|                   | Leopold Malát (sociální demokracie)   |
|                   | Josef Beránek (sociální demokracie)   |
|                   | Stanislav Bartoš (ČSL)                |
|                   | František Chmela (ČSL)                |
|                   | Jindřich Charvát (bezpartijní)        |

Ještě během května byl počet členů snížen na 12 a dne 7. července 1945 reorganizován podle paritního zastoupení. Vyvážené zastoupení čtyři politických stran Národní fronty v národních výborech bylo totiž dáno Košickým vládním programem a mělo trvat až do voleb do prozatímního Národního shromáždění v roce 1946. Protože se však v Hostětíně po válce neustavila strana národně-socialistická, byli v MNV zástupci jen tři politických stran. Jejich představitelé tvořili radu MNV ve složení: předseda Karel Kundera čp. 37 (sociální demokracie, za 1. republiky člen republikánského dorostu) a místopředsedové Stanislav Krahula (KSČ) a Antonín Milička (ČSL).

V uvedeném složení fungoval MNV Hostětín až do vzpomínaných parlamentních voleb v květnu 1946, na základě jejichž výsledků pak byly národní výbory znovu reorganizovány. V Hostětíně v těchto volbách dobyla jednoznačné vítězství Čs. strana lidová, která mezi 171 voliči získala 67 % hlasů, na druhém místě s téměř stejným počtem hlasů se umístily sociální demokracie a KSČ, které získaly po 16 % hlasů, Čs. národně-socialistická strana získala v Hostětíně pouze jeden hlas (tj. 1 %). Obnovený MNV

<sup>21</sup> SOKA UH, Místní národní výbor (MNV) Hostětín, inv. č. 10.

zvolil ze svého středu nového předsedu, kterým se stal Jaroslav Charvát, ale také potřebné komise - komisi zemědělskou, finanční, hospodářskou, stavební, bezpečnostní, živelní a sociální, komisi pro odvoz dřeva, kulturní a zásobovací. Kulturní potřeby obce měly řešit osvětová komise, letopisecká komise a knihovnická rada. Nezapomnělo se ani na ty, kteří bez ohledu na jakékoliv nebezpečí pomáhali svým spoluobčanům během války. Proto také hostětínský národní výbor 23. října 1945 udělil čestné občanství mlynáři Josefu Frajtovi z Hrádku za nezištnou pomoc při zásobování obyvatel v kraji a pochvalné uznání mlynáři Josefu Koncerovi z Rokytnice.

Jednou z prvních věcí, které národní výbor v poválečném období uskutečnil, byla generální oprava školní budovy. Byla především nahrazena stará úzká okna širokými, vyměněna dlažba, vše vymalováno a natřeno, zlepšilo se sociální zařízení a byl doplněn inventář školy, zejména vybavení pro tělesnou výchovu. Ještě v roce 1946 byl zaveden do obce telefon do Münsterova hostince a dokončena elektrifikace obce, v následujícím roce 1947 byl rozveden po vesnici místní rozhlas. Bylo také potřeba opravit železniční zastávku a přístup k ní, neboť tato cesta byla poničena při přechodu fronty.<sup>22</sup>

Do slibně se obnovujícího života obce tvrdě zasáhly události v Praze a únorový převrat v roce 1948. I v Hostětíně byl vytvořen Akční výbor Národní fronty, v jehož čele stál komunist Osvald Sláma čp. 17. Vzhledem k politickému rozložení sil v obci byli do něj na prvním zasedání 27. února zvoleni mimo členů KSČ i členové sociální demokracie a Čs. strany lidové, z kandidátů neprošli jen tři, mezi nimi Jaroslav Boleček, „protože byl v Americe“. Dne 7. března 1948 však došlo k reorganizaci Akčního výboru a především samotného MNV, z něhož byli vyloučeni ti, kteří pevně nestáli za novou vládou Klementa Gottwalda. Postoj veřejnosti se pak projevil při květnových celostátních volbách, kdy v Hostětíně pro jednotnou kandidátku Národní fronty hlasovalo jen 83 voličů, tj. 55,3 %, bílých lístků bylo odevzdáno 67. Snad právě proto se podařilo udržet ve vedení obce Jaroslava Charváta, který byl odvolán až v roce 1951 z důvodu „váhavého postoje“ k otázce socializace zemědělství a byl nahrazen razantním komunistou Osvaldem Slámou.

Velkou negativní odezvu u zdejších obyvatel měla také velká správní reforma. Od 1. ledna 1949 vznikl nový Gottwaldovský kraj a dosavadní okres Uherský Brod se rozdělil na dva – Uherskobrodský, kam byl začleněn Pitín, a Valašskokloboucký, kam byly začleněny obce Hostětín a Šanov. Od 1. ledna 1950 pak vznikly ještě civilní matriční úřady, při čemž obě zmíněné obce byly matrikou začleněny pod Rokytnici (1950 - 1962). Na Hostětín tak začal nátlak na přerušení vazeb k pitínské farnosti a jeho začlenění ke Slavičínu. Složitost této situace se prohloubila ještě víc po další správní reformě v roce 1960, kdy byly obce Hostětín a Šanov přičleněny k okresu Gottwaldov (Zlín) a k matričnímu úřadu ve Slavičíně. K částečné nápravě správních přehmatů došlo až v roce 1964, kdy byl Hostětín definitivně připojen k okresu Uherské Hradiště a současně spojen s Pitínem v jednu správní obec.<sup>2324</sup> Současně s touto změnou byly vyřešeny i další problémy – příslušným matričním obvodem pro Hostětín se staly

<sup>22</sup> SOKA UH, MNV Hostětín, inv. č. 1.

<sup>23</sup>

<sup>24</sup> Publikováno ve Sbírce směrnic pro národní výbory č. 51/1964.

Bojkovice, stejně tak jako vyšší stupeň základní školy (v letech 1953 – 1964 byl příslušným obvodem pro 6. až 8. postupný ročník Slavičín). Poštovní úřad byl nyní opět v Pitíně, zatímco v letech 1956 – 1964 v Slavičíně 2 (Hrádek na Vlárské dráze).

Schůze pléna a rady Místního národního výboru Hostětín se konaly nepravidelně, po celé období padesátých let patřily k základním projednávaným bodům zemědělské záležitosti, socializace a výstavba vesnice. Až do roku 1954 byli členové národního výboru pouze jmenováni nadřizenými složkami, teprve v tomto roce se na základě nových zákonů o národních výborech konaly první přímé volby, i když na základě nechvalně známé „Jednotné kandidátky Národní fronty“. V těchto volbách bylo do MNV Hostětín zvoleno devítičlenné plénum s tříčlennou radou. Jako další orgány národního výboru byly ustaveny komise finanční, zemědělská, stavební, kulturní a školská a komise pro vnitřní obchod. Později byla ustavena ještě komise trestní. Novým předsedou MNV Hostětín byl roku 1954 zvolen Leopold Malát, místopředsedou František Kundera, který však ještě v témže roce tragicky zahynul, a proto jej nahradil Jan Drha. Tajemníkem MNV se stal Emil Sláma.

Po volbách v roce 1957 se organizační členění národního výboru prakticky nezměnilo, do tříčlenné rady MNV byl zvolen jako předseda Jan Brabenec, tajemníkem Ludmila Maňasová a členem rady Alois Štefaník. Tajemnice však brzy na svou funkci rezignovala a byla nahrazena tradiční oporou vedení obce, řídícím učitelem Stanislavem Spáčkem.<sup>25</sup>

Sloučením obcí Hostětína a Pitína k 14. červnu 1964 byl vytvořen společný místní národní výbor Pitín-Hostětín, který většinou zasedal v Pitíně, příležitostná jednání jeho orgánů však probíhala i v Hostětíně. Hostětínské občany v radě MNV zastupoval vždy jeden z vedoucích funkcionářů, v letech 1964-1971 to byl např. místopředseda Josef Brabenec, dalšími členy rady byli např. Vladimír Durdák, Karel Kundera a další. V samotném Hostětíně byl ustaven pouze občanský výbor z řad poslanců a občanů.<sup>26</sup> Jeho úkolem bylo podílet se na řešení problémů zdejších obyvatel, organizovat směny Národní fronty či oslavy různých výročí, ale vypracovával i kádrové posudky na občany pro školy i zaměstnavatele. I když se zdálo, že dojde k postupnému zániku osídlení Hostětína, „sametová revoluce“ po 17. listopadu 1989 znamenala nejen zásadní změnu v životě obce, o které budeme hovořit v další kapitole, ale přinesla na krátký čas i obnovu místního národního výboru.

Spojení obou vesnic rozhodně nebylo Hostětínu ku prospěchu. Proto také už v době politického uvolnění v roce 1968 se ozvaly hlasy, aby se obec mohla znovu osamostatnit. Proběhla řada nadějných jednání a přípravných kroků, avšak v době nastupující normalizace rada ONV v Uherském Hradišti 22. července 1970 definitivně rozhodla o zamítnutí „rozvodu s Pitínem“. Nelze se proto divit, že v krátké době po revolučních změnách v Československu, již 19. ledna 1990, byla v Hostětíně svolána veřejná

<sup>25</sup> Po přijetí nové ústavy v roce 1960 byl vydán i nový zákon o volbách do národních výborů č. 39/1960 Sb. Volili se nyní poslanci a volební období bylo prodlouženo na čtyři roky. Zákon o národních výborech č. 65/1960 Sb. znamenal pak další rozšíření pravomoci a odpovědnosti národních výborů. Komise získaly rozhodovací pravomoc a vedle poslanců v nich působili i další občané. Zásadní otázky hospodářského a kulturního života obce projednávalo plenární zasedání MNV, výkonným orgánem byla rada složená z předsedy, tajemníka a ostatních členů.

<sup>26</sup> SOKA UH, MNV Pitín, inv. č. 2.



schůze občanského výboru, na které se většina přítomných vyslovila pro osamostatnění obce. Tento návrh také 9. března schválilo plénum MNV v Pitíně s tím, že samostatný národní výbor v Hostětíně vznikne k 1. červenci 1990. Současně byl na základě dohody u kulatého stolu doplněn pitínský MNV tak, aby odrážel nejen rozložení politických sil v obci, ale také aby v něm byl dostatek poslanců z Hostětína. Tak byli novými poslanci jmenováni František Bartoš, František Boleček, Otto Durd'ák, Miroslav Kurtin, Radomír Malec, Drahomír Orsák, Vladimír Raška, Josef Studeník a Miroslav Ulián, místopředsedou za Hostětín se stal Miroslav Kurtin. K faktickému ustavení MNV Hostětín pak došlo 22. června, kdy se jeho posledním předsedou stal Vladimír Raška, místopředsedou Miroslav Kurtin, tajemníkem Jan Janota a členy rady František Boleček, Pavel Kurtin, Radomír Malec a Milena Zajíčková.

Činnost MNV Hostětín byla definitivně ukončena až ústavním zákonem č. 294/1990 Sb., jímž se základem místní samosprávy u nás stala obec a ustanovení o národních výborech bylo nahrazeno ustanovením o místní samosprávě. Volební období všech národních výborů bylo ukončeno dnem voleb do obecních zastupitelstev 24. listopadu 1990 a tímto dnem přešla jeho práva a závazky na samosprávnou obec Hostětín.

## ***Zemědělství***

Velkou změnou v poválečném vývoji Československa prošlo zemědělství. Zejména chudý horský venkov očekával zlepšení materiálních podmínek a jednou z cest k tomuto cíli měla být družstevní výroba. Proto už 21. září 1947 bylo v Hostětíně ustaveno Zemědělské strojní družstvo včele s s předsedou Karlem Kundratou čp. 37 a jednatelem Ottou Durd'ákem čp. 36. Družstvo mělo 23 členů a k jeho nejdůležitějším hospodářským strojům patřil traktor Škoda 30 HP a samovaz BK 6.<sup>27</sup>

Původně dobrovolná forma družstevnictví v Československu se po únoru 1948 zásadním způsobem změnila. Nově uzákoněná Jednotná zemědělská družstva se nyní stala jedním z rozhodujících nástrojů nevybíravého nátlaku na zemědělce, aby opustili dosavadní soukromé hospodaření a zapojili se do socialistického způsobu výroby i veřejného života na venkově.

V únoru 1951 se tak v Hostětíně na základě pokynu okresního a místního stranického orgánu Komunistické strany Československa ustavil přípravný výbor Jednotného zemědělského družstva v čele s dosavadním předsedou strojního družstva Karlem Kundratou. K vlastnímu vzniku JZD I. typu pak došlo počátkem roku 1952. Družstvo mělo hospodařit na tzv. spekulacích pozemcích, získaných z konfiskací a výkupů po roce 1948, na kterých v prvních letech pěstovalo len a kmín. Většinou se jednalo o pozemky, vykoupené podle zákona č. 46/1948 Sb. od Otakara Svobody (6,2133 ha) a od manželů Josefa a Františky Starých (7,4403 ha).<sup>28</sup> Do družstva bylo také vloženo 10 krav od prvních členů z řad místních rolníků, které ovšem zůstaly v domácím ustájení. Během roku se totiž ukázalo, že o vstup do družstva není u obyvatel žádný zájem a také výzva ke členům MNV, aby alespoň oni vstoupili do JZD, se nesetkala s žádnou odezvou. Proto se vedení MNV 14. listopadu 1952 rozhodlo předat do družstva pozemky třinácti

<sup>27</sup> SOKA Zlín, Okresní národní výbor (ONV) Valašské Klobouky, inv. č. 829.

<sup>28</sup> SOKA UH, ONV UB, inv. č. 486, karta 542.

místních zemědělců na základě nuceného nájmu. Současně byla v obci ustavena trestní komise ve složení Osvald Sláma, předseda MNV, Ivan Maňas, předseda MO KSČ, a Josef Brabenec, tajemník MNV, která měla řešit jejich případný odpor.<sup>29</sup> K získání nových členů mělo přispět i to, že rozpisy dodávek byly pro družstevní rolníky podstatně nižší, než pro soukromníky. Byla také poprvé vyhlášena socialistická soutěž zemědělců mezi Hostětínem a Šanovem.

I za těchto složitých okolností drtivá většina rolníků udržela soukromá hospodářství, samozřejmě za stále těžších podmínek, které zejména dopadaly na starší osoby, nebo ty, jejichž děti odešly do světa. Jen částečně našli výpomoc, ta byla většinou jen při výmlatu obilí, kdy byly pro celou obec k dispozici tři mlátičky větších sedláků. V roce 1956 bylo v Hostětíně zřízeno středisko pro výkup zemědělských produktů, sběrna mléka a vajec byla u Jaroslava Charváta v domě čp. 8.

Částečné uvolnění politických poměrů před volbami v roce 1954 i upadající aktivita dosavadního předsedy Karla Kunderaty způsobily, že hostětínské JZD bylo v tomto roce dáno do klidu. Dne 29. června 1955 byl sice na schůzi MNV podán návrh na vytvoření agitačních dvojic, které by získaly nové zájemce o společnou práci a obnovili činnost JZD, ale výsledek bylo zcela nulový. Protože družstvo přestalo obhospodařovat svou půdu, byly jeho pozemky pronajaty vybraných zemědělcům. Ti ale často přiděly odmítali, neboť nestačili všechnu půdu obdělávat a splnit tak rostoucí dodávkové povinnosti státu. Navíc brzy začal narůstat počet úpadkových zemědělských závodů, a tak jediným řešením problému za daných podmínek byla obnova JZD.<sup>30</sup>

Na přelomu let 1957-1958 probíhala znovu v Hostětíně velká přesvědčovací akce funkcionářů MNV a ONV ke vstupu do družstva. I když většina rolníků socialistické družstevnictví odmítala, sešla se 21. dubna 1958 v sále Jednoty ustavující schůze JZD, do kterého vstoupilo 23 členů. Předsedou obnoveného Jednotného zemědělského družstva byl zvolen Jaroslav Boleček, kdysi odmítnutý člen Akčního výboru jako „Američan“. Volbu sice narušil jeho syn František, po jehož vystoupení část přítomných odešla, ale situaci nakonec uklidnil přítomný vedoucí tajemník OV KSČ z Valašských Klobouk Jaroslav Verner. Teprve poté mohla schůze pokračovat volbou představenstva, jehož členy se stali Josef Janůj čp. 7, Otto Drudák, Alois Štefaník, Josef Janůj čp. 6 a Žofie Kunderatová.

Družstvo koncem roku 1958 obhospodařovalo 125,88 ha zemědělské půdy, jeho první společnou stavbou se stala drůbežárna při silnici na Šanov a vepřín. Na stavbu obdrželo potřebné úvěry od státní banky a začalo od svých členů přebírat do obhospodařování také lesy. Současně pokračovaly nejrůznější formy nátlaku na soukromé zemědělce, aby rozšířili členskou základnu družstva. Tak např. v roce 1959 byl na návrh MNV odebrán sociální důchod Hedvice Kurtinové nebo Ladislavu Janůjovi „pro nepříznivý postoj k JZD“ a pod.

Vzhledem k slabé efektivitě družstva a předpokládanému sloučení obce s Pitínem, došlo k 1. lednu 1964 ke sloučení JZD Hostětín s družstvem v Pitíně. Jeho celková výměra při slučování činila 151 ha,

<sup>29</sup> SOKA UH, MNV Hostětín, inv. č. 1.

<sup>30</sup> SOKA UH, MNV Hostětín, inv. č. 2.

z toho na ornou půdu připadalo 106 ha. Další vývoj zemědělství tak byl spojen s dějinami sousední pitínské obce.

### ***Hospodářské poměry***

Jestliže hospodářská situace v Hostětíně byla v době 1. republiky složitá, znamenal vývoj po roce 1948 ještě její zhoršení. Do roku 1952 byly v obci zrušeny všechny soukromé živnosti a místní hostinec začleněn pod družstvo Budoucnost, později pod lidové spotřební družstvo Jednota, jehož součástí se stal i místní obchod. Úroveň prodeje i výběr zboží však byly malé a nezlepšila je ani pojízdná prodejna, která do Hostětína občas zajížděla. Lidé si proto většinou zajišťovali nákupy v Pitíně nebo v nejbližších městech. Teprve v roce 1966 byla postavena prodejna smíšeného zboží a pohostinství Jednota, a to nákladem 220.000 korun. Poté byl bývalý Münstrův hostinec čp. 42 zrušen. Nové pohostinství však bylo od sedmdesátých let 20. století také většinou uzavřeno, neboť nikdo z místních ani přespolních neměl zájem o jeho vedení. O něco lépe fungovala prodejna smíšeného zboží, kterou dlouhou dobu vedla Věra Malcová.

Ani v oblasti průmyslu nebo služeb nenabídl socialismus místním občanům mnoho příležitostí. Teprve v roce 1982 zde národní výbor otevřel svou drobnou provozovnu fládrování nábytku a koncem osmdesátých let, v době uvolnění podnikatelských možností, se v Hostětíně uvedl jako první podnikatel Otto Durd'ák čp. 36 s chovem lišek.

Také investiční výstavba národního výboru nebyla v obci příliš velká. Většinou se zaměřovala na opravu budov MNV a školy, rozšiřování a zlepšování komunikací a chodníků či údržbu veřejných prostranství. V letech 1970-1972 byla např. vystavěna čekárna na železniční zastávce a ve spolupráci s místními složkami Národní fronty zbudována nová požární zbrojnice, dětské hřiště a sportovní areál. Vůbec nejvýznamnější stavbou té doby se stal nový objekt MNV na návsi, postavený na počátku sedmdesátých let. Stavba měla být původně kaplí, na kterou začali v letech 1968-1969 shromažďovat materiál místní věřící. Finančních sbírek formou fašanků se v Hostětíně a v Šanově zúčastňovali i tehdejší funkcionáři KSČ, neboť už tehdy kalkulovali s tím, že v určité fázi přijdou zástupci okresu a stavbu zastaví. To se také stalo, neboť jakmile se měla stavět věž kaple, přijeli zástupci OV KSČ a ONV a začali vyhrožovat sbouráním objektu nebo změnou celého projektu. A tak budova až do roku 1990 sloužila jen jako sídlo občanského výboru a knihovny.

K závažné události, která zásadním způsobem ovlivnila další směřování Hostětína, došlo kolem roku 1982. Tehdy byla v obci svépomocí vybudována nová kanalizace a připravena výstavba obecního vodovodu. Při kolaudaci se však zjistilo, že stavba kanalizace v obci, která se nachází v hygienickém pásmu II. stupně, je nedostatečná a následoval tedy zákaz budování vodovodu a návrh na stavební uzávěru pro celou obec, neboť se nacházela v oblasti zásobování pitnou vodou pro město Bojkovice. Uvedená rozhodnutí tak znamenala praktickou likvidaci Hostětína, neboť případná výstavba běžné

čističky nepřicházela z finančních důvodů v úvahu. Před Hostětínem se tak v osmdesátých let rýsovala černá budoucnost, z níž v daných společenských podmínkách nebylo východiska.

### ***Obyvatelstvo, sociální záležitosti***

V poválečné době dosáhl Hostětín nejnižšího počtu obyvatel, tehdy zde žilo jen 220 občanů. Poté se kupodivu počet obyvatel zvyšoval až do roku 1970, kdy dosáhl svého vrcholu, tj. 310 obyvatel. Během dvaceti let tak přibýlo 40 % obyvatel, přičemž došlo také k jeho migrační obměně. Poté však nastává sestupný trend, který pokračoval až do počátku 21. století. Snižoval se také věkový průměr obyvatelstva, naopak se zvyšoval počet osob, vyjíždějících za prací mimo svou obec. Podrobnější údaje o ekonomicky činných osobách v letech 1961-1980 najdeme ve statistice obce Pitína. Údaje ze sčítání lidu z roku 1991, kdy byl již Hostětín znovu samostatný, jsou v následující tabulce.

|          |                                      |        |
|----------|--------------------------------------|--------|
| Rok 1991 | ekonomicky aktivních obyvatel:       | 119    |
|          | zaměstnaní v průmyslu a stavebnictví | 68 %   |
|          | v zemědělství                        | 22 %   |
|          | ve službách a dopravě                | 29 %   |
|          | nezaměstnaní                         | 0 %    |
|          | vyjíždělo za prací mimo obec         | 94,1 % |

Podle národnostního složení udávalo v roce 1991 z 233 obyvatel národnost českou 116 osob, moravskou 115 a slovenskou dva. Po stránce náboženského vyznání bylo v Hostětíně 212 (91 %) osob římsko-katolického náboženství, 16 (6,9 %) bez vyznání, 5 osob své vyznání neudalo.

V letech 1950-1990 se v obci také výrazně změnila životní úroveň obyvatel a jejich sociální zabezpečení. Od začátku šedesátých let začala výstavba nových rodinných domů, a to jednak při silnici směrem k Šanovu a při cestě k železniční zastávce, později též ve staré zástavbě, a to s technickým vybavením odpovídajícím své době. Změnilo se tak původní centrum obce. Bylo zbořeno nebo zcela přestavěno několik historických usedlostí, např. čp. 42 (Münstrův hostinec), čp.52 (Charvátovo), čp. 36 (fojství), na 11 domů bylo koncem osmdesátých let zcela opuštěno a hrozilo jim sesutí.

### ***Kultura a sport***

V prvních poválečných letech místní národní výbor pečoval o kulturní život v obci prostřednictvím místní Osvětové besedy. Do Hostětína začalo pravidelně zajíždět putovní kino, autobus národního výboru vozil obyvatele na kulturní podniky do Slavičína nebo byli do vesnice zváni umělci či odborníci k vystoupením nebo besedám. Svou činnost obnovila také místní knihovna, která byla začleněna do sítě okresních lidových knihoven. Počet knižních svazků zdejší knihovny se z 620 v roce 1946 zvýšil až na 2.600 knih v roce 1989.

Obec vedla i vlastní obecní kroniku, kterou v letech 1924-1942 psal učitel Rudolf Malaník a pak od roku 1951 Stanislav Spáčil. Bohužel po sloučení s Pitínem v roce 1964 již nejsou o kronice žádné zprávy, nevíme, zda zůstala u tehdejších funkcionářů MNV, nebo se dostala do Pitína. V roce 1991 proto musela být založena nová řada obecních kronik, jejichž vedením byla pověřena bývalá učitelka základní školy v Pitíně Eva Dostálová (nar. 1943).

Po zániku samostatného národního výboru v Hostětíně ležela tíha společenského a kulturního života především na místních společenských organizacích Národní fronty, odpovědnost za něj pak nesla místní organizace Komunistické strany Československa. V jejím čele stál po roce 1970 Ivan Maňas. Společenské organizace nahradily od roku 1953 dřívější spolky a měly být především převodovými pákami k zajišťování výstavby obce a údržby veřejných prostranství a k organizování různých oslav, jako výročí Vítězného února, Velké říjnové socialistické revoluce, osvobození apod. Přesto i za těchto složitých a nepříznivých okolností uspokojovaly kulturní potřeby obyvatel, přispívaly k jejich zábavě, poučení a společenskému vyžití.

Na původní sbor dobrovolných hasičů v Hostětíně navázal od roku 1953 ve své činnosti především Československý svaz požární ochrany. Už v roce 1946 si zdejší hasiči pořídili novou motorovou stříkačku a poté dokonce vlastní autobus, který počátkem padesátých let museli převést na národní výbor. Zasluhou požárníků byly desítky let ochraňovány životy a majetek zdejších spoluobčanů, jejich práce se postupně od řešení požárního či jiného nebezpečí přesouvala k prevenci a logistické pomoci profesionálním sborům. I tak však museli zasahovat při několika nebezpečných požárech, např. 14. dubna 1966 při požáru v JZD, kdy hořel stoh s 50 tunami slámy. Pro zdejší sbor byla také nejdříve opravena požární nádrž a konečně 20. srpna 1972 se sboru dostalo nové požární zbrojnice a motorové stříkačky PS-12. V roce 1973 sem byl přestěhován veškerý inventář ze staré zbrojnice, která byla poté zbořena a prostranství po ní upraveno na dětské hřiště. S novým vybavením se hostětínští požárníci poprvé objevili na okrskové soutěži v Bojkovicích roku 1976. V roce 1982 měl požární sbor v Hostětíně už čtyři družstva, z toho jedno žen, a k dispozici nový požární automobil Avia 30 s kompletním vybavením. S ním také o rok později zasahoval v Pitíně při velkém požáru stohu slámy nebo si vyzkoušel svou zručnost při aplikovaném cvičení při oslavách 100. výročí založení sboru v Pitíně roku 1988. Spolu s dalšími společenskými organizacemi se sbor podílel i na kulturním dění v obci, např. pořádal masopustní končiny, v roce 1986 nově upravil místní výletišť apod. Sbor po dlouhá léta vedl předseda František Bartoš.

Už v roce 1949 byl v Hostětíně založen Československý svaz mládeže. Jeho první akcí bylo zřízení provizorního hřiště pro tělovýchovnou aktivitu členů. Brzy však sportovní činnost v obci převzala DSO (Dobrovolná sportovní organizace) Sokol Hostětín. Na návrh Sokola bylo vybudováno fotbalové hřiště v trati Háje pod silnicí. V polovině šedesátých let uspořádala hostětínská mládež pod hlavičkou ČSM estrádní vystoupení, které svými satyrickými skeči mělo obrovský úspěch. Ihned dostali také nabídku na opakování v Šanově, které se však pro určité potíže neuskutečnilo. Začalo se však uvažovat o

založení divadelního souboru, ale přišel zásah vojsk Varšavské smlouvy v srpnu 1968, který ukončil činnost svobodné kultury.

Od padesátých let minulého století pracoval v Hostětíně i Československý Červený kříž, který měl v roce 1981 na 40 členů, většinou žen. Ty také obětavě pomáhaly starým občanům, zajišťovaly sběr léčivých bylin a asistovaly u místních společenských a sportovních akcí.

Hostětínská mládež se znovu více aktivizovala až po roce 1971, kdy zde byl ustaven Socialistický svaz mládeže. SSM pravidelně organizoval zahájení a ukončení školního roku, stavění máje a dokonce měl i vlastní cyklistický oddíl. Po zrušení místní školy pečoval o bývalou školní budovu a hlavně jeho zásluhou bylo v letech 1978-1985 nákladem 75.000 korun vybudováno nové dětské hřiště. Zdejší svaz mládeže se však nejvíce proslavil svou hudební skupinou Alfa, jejíž vznik v roce 1982 inicioval předseda SSM Milan Kurtin. Kapela hrávala na tanečních zábavách a byla velmi vyhledávaná. Velkou událostí byl zdejší koncert známé zpěvačky Věry Špinarové, který se v Hostětíně uskutečnil na pozvání mládeže 31. srpna 1983.

Aktivita hostětínské mládeže počátkem osmdesátých let na jedné straně a vážné problémy obce s životním prostředím na straně druhé vedly v roce 1983 k založení základní organizace Českého svazu ochránců přírody jako jedné z prvních v okrese Uherské Hradiště. Organizace vznikla z podnětu zdejšího rodáka RNDr. Miroslava Kunderaty čp. 32, absolventa přírodovědecké fakulty brněnské university, a pod vedením předsedy Drahomíra Orsáka začala mapovat výskyt ohrožených živočišných a rostlinných druhů v oblasti. K ochráncům přírody se brzy přidávali další členové z Hostětína, Šanova a Rokytnice, kteří rozšířili záběr organizace na prosazování biologické ochrany polí. Stále více zájemců pečovalo o chráněné rostliny a živočichy a upravovalo místní studánky. Na návsi pak vyrostl hezký samorost s nástěnkou, na níž byly vyvěšeny informace o chráněných místech v okolí. Sem se také často vracel zdejší rodák, nadšený ekolog a pozdější pracovník Akademie věd v Brně, RNDr. Miroslav Kunderata (nar. 1956), podle jehož scénáře vzniklo několik naučných filmů z oblasti Bílých Karpat, např. Horenka Chabová.<sup>31</sup>

Rozrůstající se neformální občanské iniciativy, patrně i v tak malé obci, jakou je Hostětín, nezadržitelně směřovaly k hlubokým společenským změnám, které vyvrcholily v roce 1989 událostmi v Praze a následně v celé tehdejší Československé republice.

## **Školství**

Jak jsme se již zmínili, jednou z prvních starostí místního národního výboru po osvobození bylo zlepšit fyzický stav školní budovy čp. 22. Po stránce organizační se samostatná jednotřídní obecná škola v Hostětíně v roce 1948 změnila na národní, která pod tímto názvem působila až do roku 1966. Poté v souvislosti s vydáním příslušných zákonů získala pojmenování Základní devítiletá škola, 1.-5. postupný ročník, Hostětín. Vyšší ročníky žáci navštěvovali v letech 1953-1964 ve Slavičíně, potom na Základní

---

<sup>31</sup> SOKA UH, MNV Pitín, inv. č. 3.

devítileté škole v Bojkovicích. Na hostětínské škole dále působil pouze řídící učitel, teprve v roce 1968 byla otevřena druhá třída, kde vedle ředitelky Jarmily Blahuškové ze Bzové učila Ludmila Bařínková, roz. Chovancová, z Nezdenic.

Trvalý úbytek žáků, který byl možno pozorovat od šedesátých let 20. století, však znamenal ohrožení existence školy, zvláště když byl Hostětín sloučen s Pitínem a tím umožněno, aby obě školy buď kooperovaly, nebo byly sloučeny. K tomu také pro malý počet dětí od školního roku 1974/1975 došlo a jediné školské zařízení v Hostětíně zaniklo. Samotná budova školy byla částečně dána k dispozici místním společenským organizacím, byt učitele rodině Dostálově. Děti z Hostětína tedy museli již od první třídy dojíždět do základní školy v Pitíně.

V roce 1952 byla na škole v Hostětíně založena také Pionýrská organizace, která měla kolem 15 členů, jejím prvním vedoucím byl Otto Orsák. Když byla škola v Hostětíně zrušena, i zdejší pionýrská organizace splynula s pitínskou.

## Hostětín po roce 1990

V prvních svobodných volbách do obecního zastupitelstva v listopadu 1990 postavily své kandidáty dvě místní politické organizace. Vedle Komunistické strany Československa obnovila svou činnost Československá strana lidová, jejímž předsedou se stal Jiří Drha a členy výboru Marie Bartošová, Marta Janotová, Josef Studeník a Jaroslav Matula. Tato strana také získala v patnáctičlenném zastupitelstvu 13 mandátů, zatím co KSČ pouze 2 mandáty. V pětičlenné radě pak zasedli Vladimír Raška jako starosta, Drahomír Orsák jako místostarosta a jako členové Josef Studeník, Stanislava Florešová (všichni ČSL) a Radomír Malec (KSČ). Jako jeden z prvních problémů muselo vedení obce řešit úpravu prostoru pro činnost obecního úřadu, a to nejen po stránce stavební, ale především nápravou vztahů z minulosti, neboť strana lidová si činila na dům obecního úřadu čp. 75 částečné nároky, vyplývající z finančních příspěvků obyvatel z konce šedesátých let. Zdárné ukončení sporů umožnilo přizpůsobit objekt novým potřebám obce a v roce 1998 byl do budovy dokonce vybudován bezbariérový přístup.<sup>32</sup>

Také ve volbách 18.-19. listopadu 1994 postavily své kandidáty jen dvě politické strany (KDÚ-ČSL a KSČM). Tentokrát se však volilo jen sedm členů zastupitelstva, obecní rada již v této malé obci nebyla vytvořena. S velkou převahou opět zvítězila lidová strana, tentokrát byl starostou obce zvolen Drahomír Orsák, jeho zástupcem Jaroslav Boleček, dalšími členy Eva Dostálová, Jiří Drha, Milena Zajíčková a Marie Bartošová, za KSČM Hedvika Malcová.

V osmdesátých letech minulého století stála před Hostětínem smutná budoucnost. Stavební uzávěra, výrazné omezení státních investic, nedostatek pracovních příležitostí a s tím spojený úbytek ekonomicky činného obyvatelstva způsobily, že obec stála před zánikem. Hluboké společenské změny na počátku devadesátých let a iniciativa místních občanů však způsobily „zázrak“. Obnovené vedení obce ve spolupráci se státní správou a nevládními organizacemi prosadilo v krátké době řadu modelových projektů v oblasti životního prostředí a tak nejen zachránilo existenci této malé podhorské vesnice, ale přivedlo ji několikrát na stránky celostátního i světového tisku.

Jako první ekologická stavba byla v letech 1995 - 1997 vybudována kořenová (vegetační) čistírna odpadních vod, první svého druhu na východní Moravě. Jejím základem je umělý mokřad s běžnými mokřadními rostlinami (rákos obecný či chrastice rákosovitá) a čištění vody probíhá především díky bakteriím žijícím na kořenech rostlin, které rozkládají organické znečištění a tím vodu čistí. Díky provozu čistírny byla v obci odstraněna stavební uzávěra, bez jejíhož zrušení by nemohl začít jakýkoliv další rozvoj obce. Jako jeden z prvních si přijel prohlédnout úspěch hostětínských občanů 1. října 1997 předseda senátu Parlamentu České republiky Petr Pithart.

Dalším projektem, realizovaným obcí, byla výtopna na dřevo a rozvod tepla. Akce byla ukončena v roce 2000 a dnes přináší energii z obnovitelného zdroje biomasy, které je v tomto kraji dostatek

---

<sup>32</sup> Obecní úřad Hostětín, kronika obce z let 1990-1999.



v podobě zbytků lesní těžby a průmyslového zpracování dřeva. Pomocí moderní technologie se při spalování výrazně snižuje podíl oxidu uhličitého, oxidu siřičitého a prachu v ovzduší. Nezanedbatelné jsou i dopady na zlepšení pracovních nabídek pro místní obyvatele.

Už od roku 1997 využívají v Hostětíně také výhody sluneční energie. Díky použití solárních technologií uspoří obyvatelé přibližně 50 tun oxidu uhličitého ročně, které by jinak vznikly spálením fosilních paliv pro výrobu elektřiny. Sluneční kolektory jsou k vidění na devíti domech, velkoplošný kolektor pro ohřev teplé vody využívá zdejší moštárna i Centrum Veronika. Na tento projekt v roce 2006 nepřímo navázala výměna a doplnění svítidel veřejného osvětlení. Rekonstrukce byla využita k monitorování skutečných efektů a úspor elektrické energie v místních podmínkách.

Nezapomnělo se ani na program na podporu tradičního ovocnářství v Bílých Karpatech. Již v roce 1990 začalo mapování ovocných dřevin a řešení otázky nejvhodnějšího zpracování jejich plodů tak, aby byly pro region ekonomickým přínosem. Mezi konzervačními metodami umožňujícími uchování ovoce se v minulosti nejvíce rozšířilo sušení v roubených sušárnách. Z původních deseti, ve kterých se sušilo v první polovině 20. století, zůstala funkční jen jediná. Tzv. Chmelova sušárna stojí v zahradě za moštárnou pravděpodobně už od počátku 19. století a i dnes se v ní „postaru suší jablka, hrušky a trnky“.

Dalším rozšířeným způsobem využití úrody jablek je jejich zpracování na přírodní jablečnou šťávu. Jednoduché způsoby konzervace, z nichž nejrozšířenější je pasterizace, umožňují skladovat mošt až do příští úrody. Tento způsob výroby moštů byl v minulosti sice uplatňován v domácích podmínkách nebo místními organizacemi Českého zahrádkářského svazu, ale na trhu tyto produkty dlouho chyběly. Této skutečnosti od roku 2000 využívá nově ustavené občanské sdružení Tradice Bílých Karpat, které začalo v místní Bio-moštárně průmyslově vyrábět jablečný mošt.

Úspěchy ekologického hnutí a změny, které přinesly Hostětínu modelové projekty pro jeho životní prostředí, byli politickým dílem především skupiny mladých lidí kolem Drahomíra Orsáka. Trvalé zapojení širšího okruhu veřejnosti do jejich úspěchů zbořilo v obci stranické bariéry, a tak kromě tradiční KSČM byla ve volbách roku 1998 postavena široká kandidátka nezávislých (tzv. Sdružení nezávislých kandidátů). Ta také jednoznačně zvítězila a její členové obsadili všechna místa ve zdejším zastupitelstvu ve složení: starosta Drahomír Orsák, místostarosta Robert Janota a členové Jaroslav Boleček, Alena Bartošová, Hedvika Malcová, Radim Machů a Jaroslav Hrubý.

Obdobně ve volbách 2002 byli za vítězné Sdružení nezávislých kandidátů zvoleni Drahomír Orsák, Petr Janůj, Robert Janota, Alena Bartošová a Hedvika Malcová. KSČM tentokrát vůbec nekandidovala, naopak na politickou scénu se vrátila KDU-ČSL, za niž byli do zastupitelstva zvoleni Radim Machů jako místostarosta a Vojtěch Lukáš. V roce 2006 získali Nezávislí 4 mandáty (Radim Machů, Alena Kučerová, Robert Janota a Hedvika Malcová), KDÚ-ČSL 2 mandáty (Petr Drha a Pavel Kurtin) a KSČM 1 mandát (Hana Hrubá). V tomto roce po mnoha letech úspěšného vedení obce a její praktické záchrany skončil ve funkci starosty Drahomír Orsák, kterého vystřídal ing. Robert Janota.

Poslední volby na podzim 2010 přinesly v obci nové politické kandidátky, i když většinou se staronovými zástupci obce. Kandidátka nezávislých pod názvem Hostětín 2012 získala 4 mandáty a členy zastupitelstva se za ni stali Naděžda Hamšíková jako místostarostka, dále Hedvika Malcová, Radim Machů a Pavel Kurtin, za Občanskou demokratickou stranu, kandidující v obci poprvé, získali místa v obecním zastupitelstvu ing. Robert Janota, pokračující starosta, Milan Smolka a Alena Bartošová.

Trend komunálních voleb sledují i procentní výsledky voleb do poslanecké sněmovny parlamentu ČR.

| Rok  | ČSSD | KDÚ-ČSL | ODS  | KSČM | Strana zelených | VV  | TOP 09 |
|------|------|---------|------|------|-----------------|-----|--------|
| 1996 | 14,4 | 36,9    | 19,4 | 16,3 | -               | -   | -      |
| 2002 | 17,5 | 36,9    | 6,3  | 18,1 | 15,0            | -   | -      |
| 2010 | 16,9 | 32,4    | 20,4 | 7,0  | -               | 7,0 | -      |

Určitým završením nevšedních proměn obce po roce 1990 bylo zřízení ekologického institutu Veronika, profesionálního pracoviště Základní organizace Českého svazu ochránců přírody v Hostětíně. Kromě zdejší obce působí obdobné pracoviště už jen v Brně a obě se zabývají jak městským, tak venkovským prostředím, svou expertní a vzdělávací činností poskytují interpretaci odborných environmentálních témat a své aktivity rozvíjejí v širokém záběru od místního detailu až po mezinárodní souvislosti. Na odborný institut navázalo Centrum Veronika, které nabízí ekologické vzdělávání pro nejširší veřejnost, odborníky, představitele a pracovníky veřejné správy, vzdělávací instituce, jiné nevládní organizace, učitele a studenty středních i vysokých škol, malé a střední podniky, ale také pobyty v ekopenzionu. Samotný objekt Centra byl slavnostně otevřen 24. října 2006 jako první česká veřejná budova splňující pasivní standard vytápění. Teplo, které dům pasivně získá ze slunce, od svých obyvatel a z elektrických spotřebičů, pohodlně udrží po většinu roku příjemnou vnitřní teplotu a tak se už většinou obejde bez běžného (aktivního) systému vytápění.<sup>33</sup> Není divu, že se na úspěšné dílo hostětínských obyvatel přijížděly podívat delegace ze zahraničí (Lucemburska, Korejské republiky, Velké Británie či Nizozemí) i zájemci z tuzemska.

Ojedinělost Hostětína v měřítku Česka spočívá v komplexnosti, koncentraci modelových projektů, jejich vzájemné provázanosti a funkčnosti v životě běžné obce. Za svůj přínos k ochraně životního prostředí obdržel Hostětín národní cenu v prestižní mezinárodní soutěži Energy Globe 2007, Českou sluneční cenu 2009 a řadu dalších ocenění. Ojedinělé modelové projekty si při své návštěvě České republiky přijel 22. března 2010 prohlédnout i britský následník trůnu princ Charles, který je znám jako dlouholetý obdivovatel a podporovatel ochrany přírody a životního prostředí.<sup>34</sup>

<sup>33</sup> <http://hostetin.veronica.cz/>. Objekt pasivního domu stojí v místech bývalého gruntu čp. 4 rodiny Chmelovy. Na demolici a následné stavbě domu se podílela skupina zahraničních studentů.

<sup>34</sup> Viz DVD Při příležitosti návštěvy Jeho královské Výsosti prince Charlese, prince z Walesu. Hostětín v pondělí dne 22. března 2010.

Vedle náročných projektů, realizovaných z dotačních programů a mimořádných finančních zdrojů, musela obec a její obyvatelé řešit běžné starosti privatizace a porevolučních změn. Jako jeden z prvních soukromníků začal koncem roku 1987 podnikat Oldřich Münster, z jehož živnosti pod národním výborem Slavičín vznikla malířská a natěračská firma Fladrex. V roce 1990 vznikla také soukromá autoškola SANS Stanislava Najzra čp. 53, který začal vyučovat v prostorách rekreačního střediska podniku Vodovody a kanalizace Přerov. O rok později byla privatizována bývalá prodejna s pohostinstvím Jednoty, které zakoupil Robert Janota a následně spojil do jedné provozovny s názvem Hostěta. Dne 1. února 1991 bylo v Hostětíně otevřeno soukromé zámečnictví Františka Durdáka a v dalších letech kadeřnictví a krejčovství. O vrácení pozemků ze zemědělského družstva Záhorovice požádalo devět lidí, kteří začali s vlastní zemědělskou výrobou, a roku 1992 byly všem soukromníkům vráceny jejich lesy.

S větším či menším úspěchem se snažily v Hostětíně zakotvit i větší výrobní a zprostředkovatelské společnosti. Vedle nejznámější z nich, Tradice Bílých Karpat, zabývající se výrobou ekologických potravin a nápojů, jejich prodejem ve velkém a specializovaném maloobchodem, otevřela po roce 1991 v Hostětíně výrobu textilního zboží, oděvů a dřevěných výrobků společnost PGI Morava, s.r.o. Obchodní činnost zde provozují firmy Barja, Rosan a Rojan, po revoluci tu také nakrátko otevřeli obchod hutním materiálem Antonín Mana s ing. Josefem Bartončíkem, tehdejšíím předsedou Čs. strany lidové.

Zdejší občané v krátké době dosáhli toho, že se život v malém Hostětíně stal v historicky krátkém období skutečně „udržitelným“. Vyjíždění za prací za dvacet let kleslo z 94,1 % na 69,9 %, přičemž v roce 2001 ze 113 ekonomicky aktivních obyvatel pracovalo v průmyslu 38,9 %, v zemědělství 7,1 % a ve službách a dopravě 44,3 %. Počet nezaměstnaných se pohyboval těsně pod 10 %.

V roce 2001 žilo v Hostětíně 227 obyvatel, z toho 189 české národnosti, 35 moravské, 3 slovenské a 6 nebylo zjištěno. Po stránce náboženské se hlásilo 80,6 % k římsko-katolickému vyznání, jedna osoba k jinému, 26 osob bylo bez vyznání a 17 své náboženské přesvědčení neudalo.

V rámci Zlínského kraje a okresu Uherské Hradiště zůstaly po roce 2000 zachovány vazby Hostětína především na Bojkovice, kde je např. příslušný pověřený úřad, obvodní oddělení policie ČR a také od roku 2002 poštovní úřad. Obcí s rozšířenou působností je pak Uherský Brod.

Sama hostětínská obec pomáhá ve spolupráci s dalšími organizacemi a místními podniky řešit jak hmotné, tak kulturní a duchovní potřeby zdejších lidí. Dne 17. května 1992 bylo např. utkáním mezi Hostětínem a Šanovem otevřeno hřiště na kopanou, v roce 1993 převzala obec do svého majetku klubovnu SSM, která vznikla v letech 1980-1981 z družstevní drůbežárny, a upravila ji na klubovnu pro veřejnost. V roce 2007 bylo otevřeno nové hřiště ve školní zahradě a parkoviště u hřiště, roku 2008 byla dokončena úprava vozovky v katastru obce atd. V roce 2009 obec na dálku adoptovala chlapce z Ugandy Joana Nakirijja, při čemž obecní úřad po čtyři roky přispívá na jeho vzdělání částkou 7.000 korun. Samozřejmě se obec může pochlubit také svými komunálními symboly, které byly Hostětínu uděleny 17. února 2006.

Obecní knihovna dosáhla téměř 4.000 svazků a v jejím vedení se od roku 1975 vystřídal Milada Durdáková, Hedvika Malcová, Renata Bolečková a Naděžda Hamšíková, v současné době ji vede Oldřiška Stehlíková. K dobrým vztahům v obci přispívá sbor pro občanské záležitosti, který nezapomíná na významná výročí zdejších spoluobčanů a rodáků. Novou tradicí se v Hostětíně stalo Zpívání u Vánočního stromu, konané pravidelně od roku 2003, Mikulášská nadílka (2006), zimní karneval pro děti (2007) a letní filmová představení (2008). V roce 2002 vyšlo v obci první číslo místního zpravodaje „Host do domu“, který občany a další zájemce informuje o aktuálním dění v obci.

Na společenském životě obce se podílí i místní organizace KDU-ČSL a tři společenské organizace. Lidová strana po své obnově organizovala především zájezdy na poutní místa, její členové se v rámci pitínské farnosti účastnili několika setkání s papežem Janem Pavlem II. při jeho návštěvách naší vlasti. Největší akcí však byla generální oprava místní kaple Zvěstování Panny Marie v letech 1995 - 1997. Po zavedení elektrického vyzvánění na staré kapli narážel starý zvon na zdivo, které popraskalo a hrozilo zhroucením. Původní plán na opravu věže a nákup nového zvonu se po veřejné sbírce, která vynesla 88.940 korun, změnil na přestavbu kaple a její rozšíření. Podle původních plánů Rudolfa Bače z roku 1912 zpracoval nový návrh Jiří Drha a do technického využití upravil architekt Vlastimil Slabiňák z Bojkovic. Za pomoci dobrovolníků bylo rozebráno staré zdivo a během jednoho roku vyrostla prostornější stavba, lépe vyhovující požadavkům doby. Dlažbu na podlahu věnovala bývalá občanka Hostětína Ludmila Dunovská, roz. Bolečková, svatostánek vykoval Miloslav Klimeš z Pitína, elektrické osvětlení namontovali Jaroslav Salvét a Zdeněk Spáčil, lavice včetně materiálu věnoval Vladimír Studeník a obětní stůl zhotovil Milan Sukaný, oba ze Šanova, kovové rámy oken a vchodové dveře udělal a věnoval František Durdák. Nátěry a rám na obraz věnoval Oldřich Münster a jeho dcera Petra namalovala nový oltářní obraz. Celá stavba byla dokončena tak, aby mohla být vysvěcena při hodové mši 17. srpna 1997. Toho dne také kapli a svatostánek vysvětil generální vikář olomoucké arcidiecéze Mons. Erich Petřík.<sup>35</sup>

Obnovená hostětínská kaple dostala i nový zvon, ulitý u Ditrichů v Brodku u Přerova. Zvon za 42.000 korun váží 1 tunu a nese nápis „MATIČKO BOŽÍ, OCHRAŇUJ OBČANY HOSTĚTÍNA. L. P. 1995“. Posvětil jej 14. dubna 1996 uherskobrodský děkan Václav Vrba.<sup>36</sup>

Zdejší kaple posílila i tradici místních hodů. Ty se v Hostětíně původně konaly na den sv. Stanislava (7. května), ale po vystavění kaple v roce 1913, zasvěcené Zvěstování Panny Marie, byly hody slaveny v neděli po této slavnosti 15. srpna.

Z mnoha socialistických společenských organizací se ještě v prvních dvou letech udržel bývalý Socialistický svaz mládeže, který v Hostětíně pracoval až do roku 1992 pod názvem Svaz mladých. Pořádal především taneční zábavy a sportovní akce, které po zániku TJ Sokol Hostětín v šedesátých letech už jinak nebyly organizovány.

<sup>35</sup> Obecní úřad Hostětín, obecní kronika z let 1990-1999.

<sup>36</sup> Farní úřad Pitín, farní kronika.

Po roce 1990 zaujal opět výsostné postavení ve společenském životě obce sbor dobrovolných hasičů. V té době měl 67 členů a jeho předsedou byl Antonín Mana a jednatelem Josef Studeník. V roce 1993 bylo zvoleno nové vedení sboru v čele s Miroslavem Kurtinem st. Za jeho vedení se zdejší členové sboru pustili do oprav hasičské stříkačky, vyčištění a opravy vodní nádrže a dalších zlepšení, aby tak sbor mohl čestně přivítat oslavy 50. výročí trvání. Také družstva mužů a žen dosáhly v té době několika úspěchů na různých soutěžích v okrese. Završením porevolučních změn byly pak oslavy 60. výročí založení sboru v roce 2005, na nichž byli medailí Za zásluhy oceněni členové Jaromír Drha a František Kandrata, Za příkladnou práci Jaroslav Matula a Za věrnost Otto Durdák a František Kandrata.

Úspěšně pokračuje i činnost místní organizace Českého Červeného kříže, jehož vedení po roce 1990 převzala Anna Münsterová. Především členky ČČK se starají o úpravu veřejných prostranství a v posledních letech jsou patronkami různých společenských akcí, jako je Mikulášská nadílka nebo Zpívání u stromu.

Třetí, ale svou činností rozhodně ne poslední místní organizací je Český svaz ochránců přírody. Ten se také významně podílel na všech ekologických aktivitách v obci a společně s Centrem Veronika stál mj. v roce 2002 u zrodu velice zajímavého podniku, jakým se staly Jablečné slavnosti. Ty se od té doby konají každoročně některou neděli na konci září. Centrem slavností je jarmark místních produktů a řemesel, doplněný výstavou krajového ovoce, ochutnávkou jablečného moštu a jablečných moučníků, exkursemi po zdejších ekologických projektech a bohatým kulturním programem pro všechny generace.

Jednou z dalších porevolučních aktivit obce bylo uspořádání česko-slovenského sochařského symposia „Sochy v krajině“ ve dnech 12. – 24. srpna 2002 v prostoru bývalé drůbežárny. U zrodu této myšlenky byla nepochybně inspirace dřevěnými sochami, které vrátily život do Pivečkova lesoparku v nedalekém Slavičíně. Záměrem hostětinských organizátorů bylo ale postihnout širší část krajiny a obohatit o umělecká díla okolí obcí Hostětína, Šanova, Pitína a Rokytnice. Na vyhlídkách, u studánek, na místech, která jsou opředena místními pověstmi, na místech posvátných či tragických tak byla umístěna díla, která podtrhávají typickou tvář Bílých Karpat a trvale připomínají historii kraje (Vodník, Adam a Eva, Pastýř, Skřítky, Pramen, Letecké srdce a další).

Hostětín může svým návštěvníkům nabídnout nejen umělecké zážitky, ale má co nabídnout i turistům a rekreantům, včetně ubytování pro 20 osob v rekreačním domě Na staré hospodě (č.p. 42). Prochází tudy Bojkovická naučná stezka, která se napojuje na síť pěších turistických tras. Od roku 2005 obcí vede značená turistická cesta, která se napojuje na hraniční "červenou hřebenovku" směrem k Mikulčinu vrchu a k Javorníku atd. V sousedním Šanově je v zimě k využití sjezdovka s vlekem, v létě se nabízí možnost venkovního koupání ve Slavičíně nebo v Bojkovicích, celoročně láká široké okolí moderní aquapark v Uherském Brodě. Do malé vesničky v Bílých Karpatech se tak vracejí nejen zdejší rodáci, ale i mnoho dalších obdivovatelů zdejšího regionu a nefalšovaných tradic.

**Počet obyvatel a domů**

| <b><i>Rok</i></b> | <b><i>počet obyvatel</i></b> | <b><i>počet domů</i></b> |
|-------------------|------------------------------|--------------------------|
| 1771              | 227                          | 54                       |
| 1843              | 274                          | 55                       |
| 1869              | 256                          | 56                       |
| 1880              | 247                          | 49                       |
| 1890              | 260                          | 48                       |
| 1900              | 251                          | 48                       |
| 1910              | 261                          | 51                       |
| 1921              | 266                          | 50                       |
| 1930              | 247                          | 54                       |
| 1950              | 224                          | 58                       |
| 1961              | 299                          | 68                       |
| 1970              | 310                          | 75                       |
| 1980              | 304                          | 78                       |
| 1991              | 233                          | 75                       |
| 2001              | 227                          | 79                       |
| 2011              | 239                          | 82                       |

**Sčítání lidu 1869 - Hostětín**

| <b><i>dům čp.</i></b> | <b><i>majitel</i></b> | <b><i>povolání</i></b> | <b><i>počet členů domácnosti</i></b> |
|-----------------------|-----------------------|------------------------|--------------------------------------|
| 1.                    | Františka Sukaná      | nádenice               | 3                                    |
| 2.                    | Václav Běhůnek        | rolník                 | 4                                    |
| 3.                    | Jan Ševčík            | rolník                 | 10                                   |
| 4.                    | František Chmela      | rolník                 | 5                                    |
| 5.                    | Václav Chmelík        | rolník                 | 7                                    |
| 6.                    | Josef Ševčík          | rolník                 | 6                                    |
| 7.                    | Josef Janůj           | rolník                 | 6                                    |
| 8.                    | Jan Bartoš            | miškář                 | 5                                    |
| 9.                    | Jan Kurtin            | rolník                 | 7                                    |
| 10.                   | František Slámečka    | rolník                 | 6                                    |
| 11.                   | František Bartoš      | rolník                 | 6                                    |
| 12.                   | Jan Ševčík            | rolník                 | 10                                   |

|     |                      |           |    |
|-----|----------------------|-----------|----|
| 13. | Josef Ševčík         | rolník    | 3  |
| 14. | František Dostálík   | rolník    | 5  |
| 15. | Antonín Drechsler    | učitel    | 5  |
| 16. | Jan Hrabovský        | rolník    | 4  |
| 17. | Jan Sláma            | rolník    | 3  |
| 18. | Jan Skýpal           | rolník    | 6  |
| 19. | Josefa Mudráková     | rolnice   | 6  |
| 20. | Jan Ševčík           | miškář    | 4  |
| 21. | Josefa Holásková     | nádenice  | 4  |
| 22. | neobydlen            |           | 0  |
| 23. | František Hrubý      | miškář    | 4  |
| 24. | Kateřina Kunderatová | nádenice  | 6  |
| 25. | František Chmela     | rolník    | 6  |
| 26. | Josef Běhůnek        | miškář    | 7  |
| 27. | Josef Ševčík         | rolník    | 6  |
| 28. | Jan Durd'ák          | rolník    | 5  |
| 29. | neobydlen            |           | 0  |
| 30. | Jan Boleček          | rolník    | 8  |
| 31. | neobydlen            |           |    |
| 32. | František Kunderata  | rolník    | 7  |
| 33. | Štěpán Skýpal        | rolník    | 6  |
| 34. | Matěj Šeda           | rolník    | 6  |
| 35. | Ignác Dominka        | rolník    | 7  |
| 36. | František Durd'ák    | rolník    | 14 |
| 37. | František Bartoš     | kovář     | 9  |
| 38. | Jan Prokop           | rolník    | 8  |
| 39. | Josef Bartoník       | miškář    | 6  |
| 40. | Jan Kunderata        | miškář    | 5  |
| 41. | František Durd'ák    | miškář    | 3  |
| 42. | Karel Beránek        | hostinský | 3  |
| 43. | Terezie Ševčíková    | rolnice   | 9  |
| 44. | neobydlen            |           | 0  |
| 45. | neobydlen            |           | 0  |
| 46. | Františka Bolečková  | rolnice   | 11 |
| 47. | Josef Ševčík         | rolník    | 8  |
| 48. | Jiří Kunderata       | miškář    | 4  |

|     |                 |          |   |
|-----|-----------------|----------|---|
| 49. | Václav Běhůnek  | miškář   | 5 |
| 50. | neobydlen       |          | 0 |
| 51. | Anna Bartošová  | nádenice | 4 |
| 52. | Jan Chmela      | rentiér  | 1 |
| 53. | neobydlen       |          | 0 |
| 54. | neobydlen       |          | 0 |
| 55. | Josef Humpola   | miškář   | 7 |
| 56. | Antonín Gavenda | mlynář   | 2 |

#### **Sčítání lidu 1921 - Hostětín**

| <i><b>dům čp.</b></i> | <i><b>majitel</b></i>    | <i><b>povolání</b></i> | <i><b>počet členů domácnosti</b></i> |
|-----------------------|--------------------------|------------------------|--------------------------------------|
| 1.                    | Marie Chmelová           | rolnice                | 5                                    |
| 2.                    | prázdný                  |                        | 0                                    |
| 3.                    | Eduard Stejskal          | rolník                 | 6                                    |
| 4.                    | Regina Chmelová          | rolnice                | 8                                    |
| 5.                    | Josef Starý              | miškář                 | 3                                    |
| 6.                    | Cyril Janůj              | miškář                 | 11                                   |
| 7.                    | Ladislav Janůj           | miškář                 | 7                                    |
| 8.                    | František Vrba           | tesař                  | 3                                    |
| 9.                    | Hedvika Kurtinová        | rolnice                | 6                                    |
| 10.                   | Anna Slámečková          | rolnice                | 5                                    |
| 11.                   | Albín Bartoš             | rolník                 | 9                                    |
| 12.                   | Rudolf Ševčík            | miškář                 | 5                                    |
| 13.                   | Karolína Ondrušková      | rolnice                | 3                                    |
| 14.                   | Jan Sukaný               | rolník                 | 5                                    |
| 15.                   | Obec Hostětín            |                        |                                      |
|                       | Josef Bosák, nájemce     | železniční zřízenec    | 5                                    |
| 16.                   | prázdný                  |                        | 0                                    |
| 17.                   | Osvald Sláma             | rolník                 | 7                                    |
| 18.                   | Josef Berčík             | rolník                 | 5                                    |
| 19.                   | Vincenc Kurtin           | rolník                 | 5                                    |
| 20.                   | Karel Bartoš             | miškář                 | 6                                    |
| 21.                   | Slámečková Anna          |                        |                                      |
|                       | František Smola, nájemce | perleťář               | 1                                    |



|     |                       |                        |    |
|-----|-----------------------|------------------------|----|
| 22. | Obec Hostětín - škola |                        |    |
|     | Karel Dočkal          | řídící učitel          | 8  |
| 23. | Jan Hrubý             | miškář                 | 7  |
| 24. | Jan Drha              | miškář                 | 9  |
| 25. | Jan Chmela            | rolník                 | 2  |
| 26. | Josef Sláma           | miškář                 | 4  |
| 27. | František Drha        | miškář                 | 7  |
| 28. | František Šebák       | miškář                 | 4  |
| 29. | Ondřej Syrový         | zedník                 | 6  |
| 30. | Jan Boleček           | miškář                 | 5  |
| 31. | Jan Bartoš            | železniční zaměstnanec | 5  |
| 32. | František Kunderata   | miškář                 | 7  |
| 33. | Anna Skýpalová        | rolnice                | 4  |
| 34. | Antonín Milička       | rolník                 | 5  |
| 35. | Antonín Frajt         | miškář                 | 3  |
| 36. | František Durd'ák     | miškář                 | 7  |
| 37. | Marie Kunderatová     | rolnice                | 9  |
| 38. | Augustin Berčík       | miškář                 | 7  |
| 39. | Františka Maňasová    | nádenice               | 2  |
| 40. | Ferdinand Durd'ák     | miškář                 | 4  |
| 41. | František Ševčík      | miškář                 | 2  |
| 42. | Čeněk Charvát         | hostinský              | 10 |
| 43. | František Kunderata   | rolník                 | 9  |
| 44. | prázdný               |                        | 0  |
| 45. | prázdný               |                        | 0  |
| 46. | Adam Pachola          | nádeník                | 1  |
| 47. | Albín Durd'ák         | miškář                 | 5  |
| 48. | Marie Karásková       | služka                 | 1  |
| 49. | Jan Strnad            | dělník                 | 2  |
| 50. | prázdný               |                        | 0  |
| 51. | Josef Frajt           | miškář                 | 2  |
| 52. | Josef Boleček         | dělník na dráze        | 8  |
| 53. | prázdný               |                        | 0  |
| 54. | prázdný               |                        | 0  |
| 55. | Anna Strnková         | nádenice               | 3  |
| 56. | Václav Kučera         | zedník                 | 7  |

**Seznam dědičných fojtů**

|                     |             |
|---------------------|-------------|
| Ondruš Chmela       | 1509        |
| Jan Chmela          | 1598        |
| Václav Chmela       | 1631 – 1656 |
| Jiří Chmela-Chmelík | 1656 – 1712 |
| Štěpán Chmelík      | 1712 – 1753 |
| Šimon Chmelík       | 1753 – 1897 |
| Jan Chmelík         | 1797 – 1828 |
| Josef Chmelík       | 1828 – 1850 |

**Seznam známých pudmistrů**

|                   |             |
|-------------------|-------------|
| Václav Ševčík     | 1797        |
| Šebestián Durd'ák | 1798        |
| Jan Kovařík       | 1804 – 1805 |
| Václav Ševčík     | 1808        |
| Josef Ševčík      | 1814 – 1821 |
| Josef Durd'ák     | 1821 – 1924 |
| Jan Ševčík        | 1824 – 1831 |
| Tomáš Ševčík      | 1831 – 1836 |
| Václav Kandrata   | 1836 - 1840 |
| Josef Ševčík      | 1840 – 1843 |

**Seznam známých starostů**

|                   |             |
|-------------------|-------------|
| Josef Ševčík      | 1873 – 1886 |
| František Chmela  | 1886 – 1888 |
| Josef Ševčík      | 1888 – 1892 |
| František Durd'ák | 1892 – 1895 |
| Josef Janůj       | 1895 – 1898 |
| Antonín Slámečka  | 1898 – 1904 |
| František Durd'ák | 1904 – 1907 |
| Josef Chmela      | 1907 – 1912 |
| Jan Kandrata      | 1912 – 1918 |

|                          |             |
|--------------------------|-------------|
| Rudolf Ševčík - zástupce | 1918 – 1919 |
| František Kandrata       | 1919 – 1927 |
| Ladislav Janůj           | 1927 – 1931 |
| Vladimír Raška           | 1931 – 1938 |
| Josef Janůj              | 1938 – 1945 |

### **Seznam předsedů MNV**

|                   |             |
|-------------------|-------------|
| Emil Orsák        | 1945        |
| Karel Kandrata    | 1945 – 1946 |
| Jaroslav Charvát  | 1946 – 1951 |
| Osvald Sláma      | 1951 – 1953 |
| Jaroslav Stejskal | 1953 – 1954 |
| Leopold Malát     | 1954 – 1957 |
| Jan Brabenec      | 1957 – 1964 |
| Vladimír Raška    | 1990        |

### **Seznam tajemníků obce**

|                  |             |
|------------------|-------------|
| Stanislav Spáčil | 1945 – 1952 |
|------------------|-------------|

### **Seznam tajemníků MNV**

|                  |             |
|------------------|-------------|
| Josef Brabenec   | 1952 – 1954 |
| Emil Sláma       | 1954 – 1957 |
| Ludmila Maňasová | 1957        |
| Stanislav Spáčil | 1957 – 1964 |
| Jan Janota       | 1990        |

### **Seznam předsedů Občanského výboru Hostětín**

|                 |             |
|-----------------|-------------|
| Vladimír Durďák | 1964 – 1971 |
| Alexandr Maňas  | 1971 – 1981 |
| Vladimír Raška  | 1981 – 1986 |
| Jan Janota      | 1986 – 1990 |

### **Seznam starostů obce**

|                |             |
|----------------|-------------|
| Vladimír Raška | 1990 – 1994 |
| Drahomír Orsák | 1994 – 2006 |
| Robert Janota  | 2006 –      |

### **Seznam řídících učitelů triviální, obecné (národní) a neúplné základní devítileté školy**

|                    |             |
|--------------------|-------------|
| František Vrba     | 1834        |
| Jan Polách         | 1834 – 1847 |
| Antonín Drechsler  | 1847 – 1874 |
| Valentin Pšeja     | 1874 – 1878 |
| Jan Geršprich      | 1878 – 1879 |
| Jan Hybner         | 1879 – 1883 |
| Jan Vít            | 1884 – 1887 |
| František Prokop   | 1887 – 1895 |
| Jaroslav Koncer    | 1895        |
| Karel Charvát      | 1895 – 1908 |
| Karel Dočkal       | 1908 – 1921 |
| Jaroslav Zeman     | 1921 – 1924 |
| Rudolf Malaník     | 1924 – 1932 |
| Vincenc Zálešák    | 1932 – 1933 |
| Rudolf Malaník     | 1933 – 1942 |
| Stanislav Spáčil   | 1942 – 1964 |
| Bohumil Vychodil   | 1964 – 1967 |
| Jarmila Blahušková | 1967 – 1972 |
| Ludmila Kudelová   | 1972 – 1973 |
| Jarmila Jelínková  | 1973 – 1974 |

### **Seznam předsedů JZD Hostětín**

|                  |             |
|------------------|-------------|
| Karel Kandrata   | 1951 – 1955 |
| Jaroslav Boleček | 1958 – 1959 |
| Alois Štefaník   | 1959 – 1960 |
| Josef Štefaník   | 1960 – 1963 |

### **Seznam občanů padlých v 1. světové válce**

Josef Berčík, nar. 1895, padl 1915.

Josef Drha, nar. 1897, padl 1918.

Ludvík Durd'ák, nar. 1892, zemřel v ruském zajetí 1915.

Richard Durd'ák, nar. 1888, padl v Terstu 1916.

Josef Frajt, nar. 1891, nezvěstný od roku 1914.

Josef Chmela, nar. 1884, nezvěstný od září 1914.

Josef K. Kandrata, nar. 1896, nezvěstný od května 1916.

Konrád Kandrata, nar. 1884, zemřel v nemocnici v Trenčíně 1915.

Jan Kurtin, nar. 1883, padl 1914.

Stanislav Kurtin, 1899, padl v Itálii 1917.

František Sláma, nar. 1877, zemřel na následky zranění 1919.

### **Seznam legionářů**

Metoděj Bartoš, nar. 26. 7. 1886, Itálie.

Albín Sukaný, nar. 1879, Francie.

### **Oběti 2. světové války**

Jaroslav Kandrata, nar. 1922, zemřel při totálním nasazení v Říši 1942.

Josef Drha, nar. 1919, zahynul při bombardování v Ústí nad Labem 17. 4. 1945.